

Jon Helgheim Holte

**Evaluering av ALLEMED –
et verktøy for å inkludere
alle barn og unge
i fritidsaktiviteter**

Fafo-notat
2019:08

Jon Helgheim Holte

**Evaluering av ALLEMED –
et verktøy for å inkludere
alle barn og unge i fritidsaktiviteter**

Fafo-notat 2019:08

© Fafo 2019
ISSN 0804-5135

Innhold

Forord	4
Innledning	5
Problemstillinger og metode	6
Vurdering av ALLEMED	9
Oppsummering og konklusjon.....	13
Baseline	14
Innledning.....	14
Samarbeid internt i kommunen.....	17
Samarbeid mellom kommunen og frivilligheten	21
Støtteordninger	23
Informasjon og kommunikasjon.....	29
Bakgrunn	34
Oppsummering.....	35

Forord

Dette notatet er utarbeidet av Fafo på oppdrag fra Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU). ALLEMED er et dialogverktøy, som er utviklet av NDFU, for å hjelpe frivillige organisasjoner og kommuner i arbeidet med å inkludere alle barn og unge i fritidsaktiviteter. I løpet av høsten 2018 og våren 2019 har ALLEMED-verktøyet blitt introdusert i 40 pilotkommuner fordelt over hele landet. Dette notatet dokumenterer hvordan pilotkommunene arbeidet med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktivitet før ALLEMED-verktøyet ble introdusert, og hvordan deltakerne på dugnadene opplever at ALLEMED-verktøyet fungerer. Takk til Kristin Kaldestad Urrang (prosjektleder for ALLEMED) for nyttige kommentarer. Takk også til alle de som har svart på spørreundersøkelsene som danner grunnlaget for notatet. Til slutt vil jeg takke Tone Fløtten for intern kvalitetssikring og informasjonsavdelingen i Fafo ved Bente Bakken.

Oslo, mai 2019
Jon Helgheim Holte

Innledning

ALLEMED er et dialogverktøy, som er utviklet av Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU), for å hjelpe frivillige organisasjoner og kommunene i arbeidet med å inkludere alle barn og unge i fritidsaktiviteter uavhengig av deres økonomiske situasjon. ALLEMED har blitt ansett som et sentralt tiltak i strategien for å oppfylle målsetningene i Fritidserklæringen.¹ Målet er at verktøyet skal bidra til å skape diskusjon og øke bevisstheten om temaet barnefattigdom og deltakelse i fritidsaktiviteter, og at det skal hjelpe kommunene/frivillige organisasjoner med å finne frem til konkrete tiltak for å inkludere *alle* barn og unge i slike aktiviteter. Det er utviklet to versjoner av verktøyet: en variant for frivillige organisasjoner, som ble lansert i 2016, og en variant for kommuner, som ble lansert mars 2018. Hensikten er at begge verktøyene skal kunne brukes på tvers av frivilligheten og kommunene.²

ALLEMED-verktøyet for kommunene har i løpet av høsten 2018 og våren 2019 blitt introdusert i 40 pilotkommuner fordelt over hele landet. I praksis har det skjedd ved at det har blitt gjennomført en ALLEMED-dugnad (workshop) i hver enkelt kommune, hvor representanter fra ulike kommunale etater, frivillige organisasjoner og i enkelte tilfeller næringslivet og lokalpolitikere har deltatt. Disse dugnadene har blitt gjennomført i regi av NDFU.

Fafo har evaluert prosjektet på oppdrag fra NDFU. I evalueringen har vi undersøkt hvordan pilotkommunene arbeidet med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktivitet før ALLEMED-verktøyet ble introdusert, og hvordan deltakerne på dugnadene opplever at ALLEMED-verktøyet fungerer. I dette notatet presenteres resultatene fra evalueringen.

¹ Se følgende link for mer informasjon om Fritidserklæringen: https://www.bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Samarbeid_pa_tvers_av_sektorer/Fritidserklaringen/

² Se følgende link for mer informasjon om ALLEMED: <http://www.allemed.no/>

Problemstillinger og metode

Evalueringen har to overordnede problemstillinger:

- 1) Hvordan arbeidet pilotkommunene med å legge til rette for at *alle* barn og unge kan delta i fritidsaktivitet før ALLEMED-verktøyet ble introdusert?
 - I hvilken grad samarbeider ulike aktører om å legge til rette for at *alle* barn og unge kan delta i fritidsaktivitet? Hvordan fungerer samarbeidet?
 - Hvilke typer støtteordninger finnes i kommunene?
 - Hvordan arbeider kommunene med å spre informasjon om ulike tilbud og støtteordninger? Har de målrettede tiltak for å nå frem til lavinntektsfamilier?
 - I hvilken grad utestenges barn og unge fra fritidsaktivitet som følge av familiens sosiale og økonomiske situasjon?

Vi undersøker dette for å etablere et referansepunkt som kan benyttes for å måle effektene av tiltaket på et senere tidspunkt.

- 2) Hvordan opplever deltakerne på dugnadene at ALLEMED-verktøyet fungerer?
 - Hvordan vurderer deltakerne læringsutbyttet av å ha deltatt på dugnaden?
 - I hvilken grad mener deltakerne at målsettingene for dugnaden ble oppnådd?
 - I hvilken grad *tror* deltakerne at ALLEMED-verktøyet kan bidra til å endre praksisen for hvordan kommunen og de selv arbeider med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktivitet?
 - Har deltakerne forslag til forbedringspunkter?

Vi undersøker dette for å få en indikasjon på om ALLEMED-verktøyet er formålstjenlig og hensiktsmessig for kommunenes arbeid med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktivitet.³ Resultatene gir en indikasjon på om verktøyet er nyttig, men i en streng forstand kan vi ikke trekke noen sikker konklusjon på grunnlag av egenvurderingene til deltakerne. For å konkludere i dette spørsmålet er det nødvendig å følge prosjektet over lengre tid. Baseline-undersøkelsen danner grunnlag for at man på et senere tidspunkt kan undersøke om ALLEMED-verktøyet bidrar til å skape reelle endringer i kommunene (f.eks. om det bedrer samarbeidsforholdene eller informasjonsarbeidet), men inntil videre må vi altså basere evalueringen på deltakernes egne subjektive vurderinger.⁴

³ Oppdragsgiver har uttrykt et ønske om at evalueringen skal «Avdekke hvorvidt bruk av ALLEMED-verktøy er formålstjenlig og hensiktsmessig verktøy for kommuner å bruke for å jobbe med tematikken barnefattigdom og fritidsaktivitet.»

⁴ Ideelt sett burde baseline-undersøkelsen i tillegg blitt gjennomført i et utvalg med kontrollkommuner (som ikke har blitt eksponert for ALLEMED-verktøyet), da ville grunnlaget for å måle effekten på et senere tidspunkt blitt mer solid, men innenfor rammene av dette prosjektet har vi ikke hatt anledning til å utvide målgruppen.

Spørreundersøkelser

For å svare på problemstillingene har vi hentet inn informasjon gjennom to separate spørreundersøkelser. Den ene undersøkelsen ble utformet for å identifisere situasjonen før ALLEMED ble introdusert (problemstilling 1), og den andre undersøkelsen ble utformet for å identifisere hvordan deltakerne på dugnadene opplever at ALLEMED-verktøyet fungerer (problemstilling 2). Begge undersøkelsene ble sendt ut per e-post, med link til et elektronisk spørreskjema. Kontaktinformasjonen ble oversendt fra oppdragsgiver.

Baseline-undersøkelsen

Målgruppe

I alle kommunene som deltar i dette prosjektet har NDFU knyttet til seg en kontaktperson, som har bidratt i arbeidet med å planlegge og gjennomføre dugnadene. Målgruppen for baseline-undersøkelsen er NDFU sin *kontaktperson* i kommunene. Kommunene har selv valgt ut hvem som skal være deres kontaktperson. Det er en del variasjon i hvilken etat kontaktpersonen tilhører. Majoriteten er organisert i *samfunn og folkehelse*, tett etterfulgt av *kultur og frivillighet*, og de resterende kontaktpersonene jobber innen *oppvekst og sosial*, ifølge ALLEMED-sekretariatets egen oversikt. Det er også en del variasjon når det gjelder posisjon. Noen jobber strategisk og overordnet, og andre jobber rent operasjonelt, men majoriteten har en blanding av de to rollene.

Datainnsamling

I utgangspunktet ble det lagt opp til at ALLEMED-dugnadene skulle introduseres i 40 kommuner i løpet av høsten 2018 og vinteren 2019 (senest innen uke 6), men som følge av avlysninger i siste liten har dugnadene først blitt gjennomført på et senere tidspunkt i tre kommuner. De siste dugnadene ble gjennomført i uke 15. Derfor er bare 37 kommuner inkludert i undersøkelsen om hvordan deltakerne vurderer ALLEMED-dugnadene. For baseline-undersøkelsen har vi invitert kontaktpersonene til å svare på undersøkelsen selv om de ikke har gjennomført dugnaden.

I midten av september hadde NDFU inngått avtale med 36 kommuner. Undersøkelsen ble sendt ut til kontaktpersonen i disse kommunene i midten av september 2018. En av kommunene valgte senere å trekke seg fra prosjektet og ble da byttet ut med en ny kommune. Den nye kommunen fikk tilsendt spørreundersøkelsen da dette ble avklart. Senere utover høsten ble det inngått avtale med fire nye kommuner. Disse kommunene fikk tilsendt undersøkelsen etter hvert som de ble rekruttert. ALLEMED-sekretariatet har i løpet av perioden vært i kontakt med flere kommuner, men vi har ikke mottatt kontaktinformasjon og sendt ut undersøkelsen før det har blitt inngått en endelig avtale om at kommunene skal delta i prosjektet.

Totalt (medregnet kommunene som har trukket seg underveis og kommunene som ikke har avholdt dugnad foreløpig) har vi altså invitert 41 kommuner til å svare på undersøkelsen. 30 kommuner har svart. Blant de som har svart har 27 kommuner gjennomført ALLEMED-dugnaden i prosjektperioden. I analysen som presenteres i dette notatet har vi inkludert alle kommunene som har svart på undersøkelsen.

Vi vil presisere at kommunene som deltar i dette prosjektet ikke er tilfeldig valgt. ALLEMED-sekretariatet har brukt ulike rekrutteringsstrategier. Samtlige som søkte Bufdir om «Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom» (nå nasjonalt tilskuddsordning av barn i lavinntektsfamilier) i 2016, fikk tilsendt brev med informasjon om ALLEMED og tilbud om å delta i prosjektet. Videre ble det inngått avtale med KS om at et utvalg av deltakerne i nettverket «Aktiv fritid» skulle delta i prosjektet. Videre samarbeidet ALLEMED med Redd Barna og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, der man i hovedsak utvekslet informasjon om potensielle samarbeidskommuner og kontaktpersoner.

I tillegg oppsøkte sekretariatet ulike nettverk og møteplasser for å markedsføre prosjektet og komme i kontakt med aktuelle kommuner. Dette inkluderer blant annet det norske WHO-nettverket «Sunne kommuner». Av de 40 kommunene fordeler deltakerne seg som følger:

- 21 kommuner er rekruttert gjennom Bufdir-rekrutteringsstrategien eller oppsøkende virksomhet fra vår side.
- 12 er rekruttert via KS-nettverket «Aktiv fritid».
- 2 er rekruttert via samarbeid med Redd Barna og 3 via samarbeid med LNU
- 2 er rekruttert via nettverket «Sunne Kommuner».

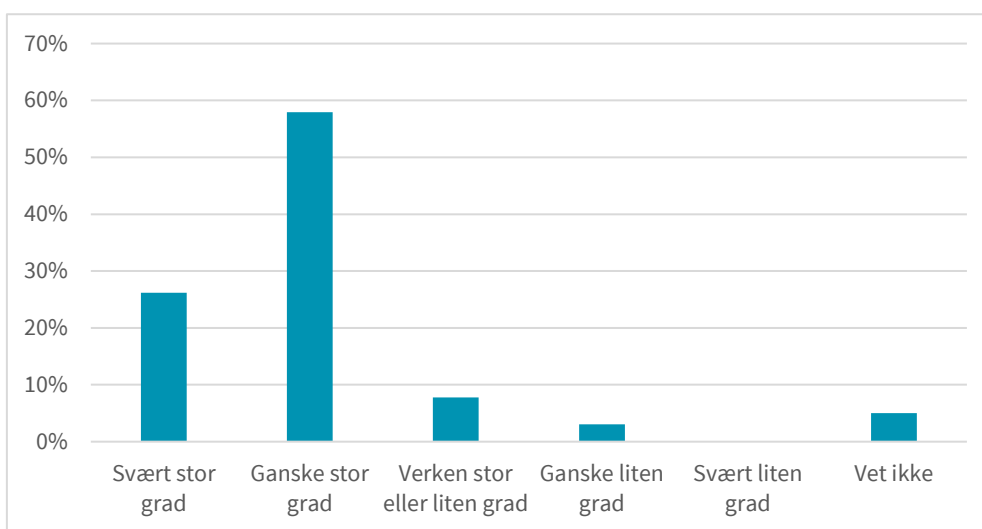
Undersøkelse om deltakernes vurdering av ALLEMED

Alle som har deltatt i ALLEMED-dugnadene som er gjennomført i prosjektperioden, inngår i målgruppen for denne undersøkelsen. Etter hvert som dugnadene har blitt avholdt, har vi mottatt lister fra NDFU med kontaktinformasjon for alle registrerte deltakere, under forutsetning om at de har samtykket til å delta i evalueringen. Undersøkelsen har blitt sendt til deltakerne så kort tid som mulig etter at dugnadene har blitt avholdt. Totalt har undersøkelsen blitt sendt til 879 deltakere. Det er stor variasjon i hvor mange personer som har deltatt ved de ulike dugnadene, i spennet fra åtte til 55 registrerte deltakere. 359 deltakere har svart på undersøkelsen. Det gir altså en svarprosent på om lag 41.

Vurdering av ALLEMED

I dette kapittelet presenteres resultatene fra spørreundersøkelsen for de som har deltatt i ALLEMED-dugnadene. Undersøkelsen består av åtte hovedspørsmål. Først viser vi hvordan deltakerne har svart på hvert enkelt spørsmål. Deretter oppsummeres og diskuteres resultatene.

Spørsmål 1: I hvilken grad opplever du at ALLEMED-verktøyet er nyttig for din kommune? (N=359)

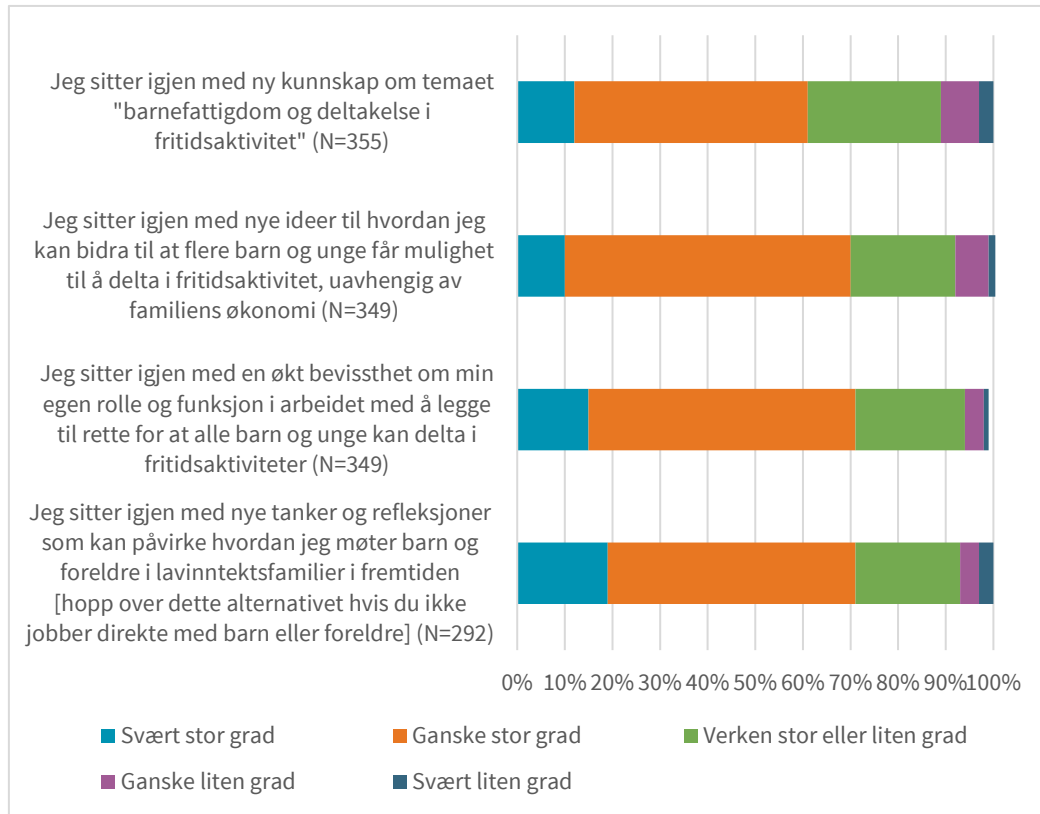

Spørsmål 2: Hvorfor opplever du at ALLEMED-verktøyet har begrenset nytte for din kommune? (N=57)

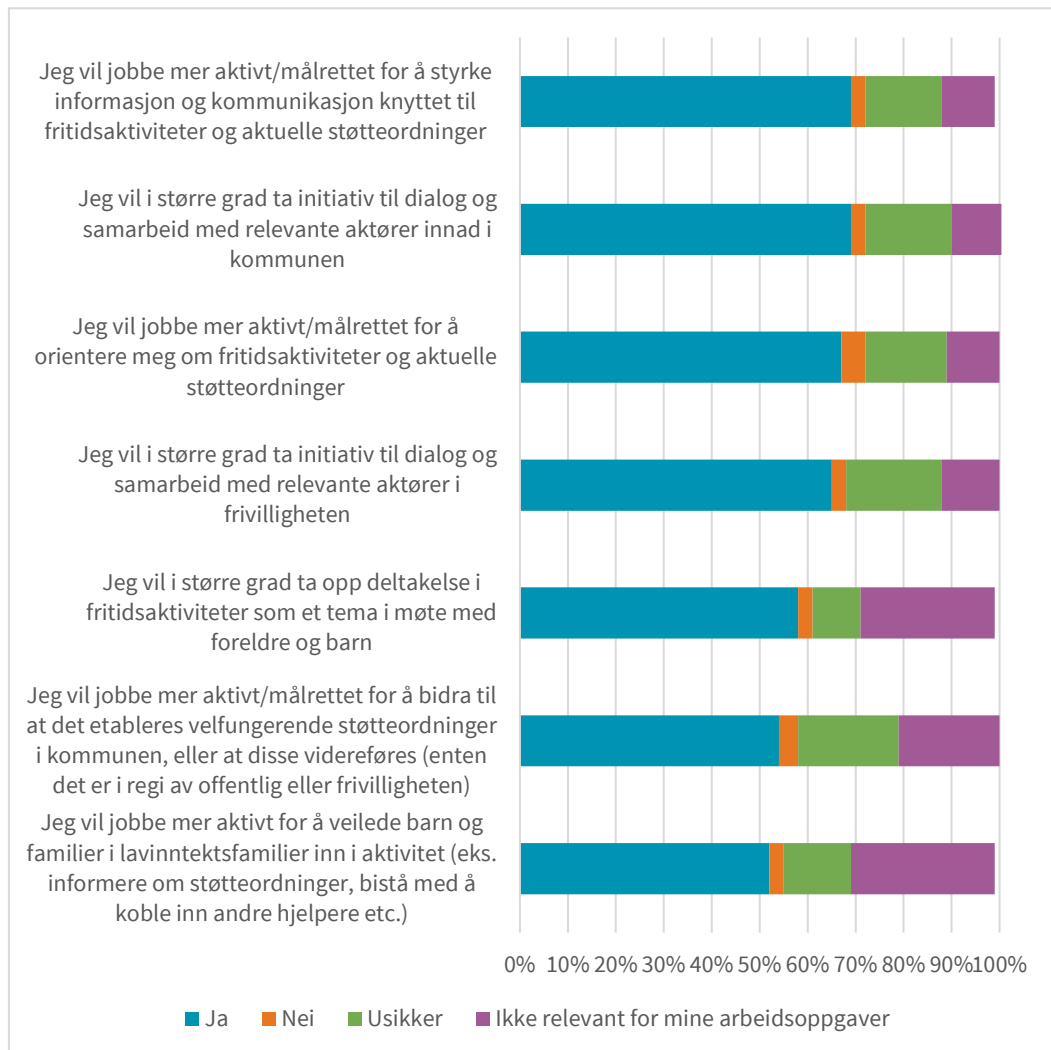
	n
ALLEMED-verktøyet representer ikke noe nytt/vi jobber allerede på den måten ALLEMED legger opp til	14
ALLEMED-verktøyet er ikke tilpasset utfordringene min kommune står ovenfor	9
Økonomi er ingen barriere for deltakelse i fritidsaktiviteter i min kommune	4
Andre årsaker	18

Merk: spørsmålet er bare stilt til de som svarer «verken stor eller liten grad», «ganske liten grad» eller «svært liten grad» på spørsmål 1

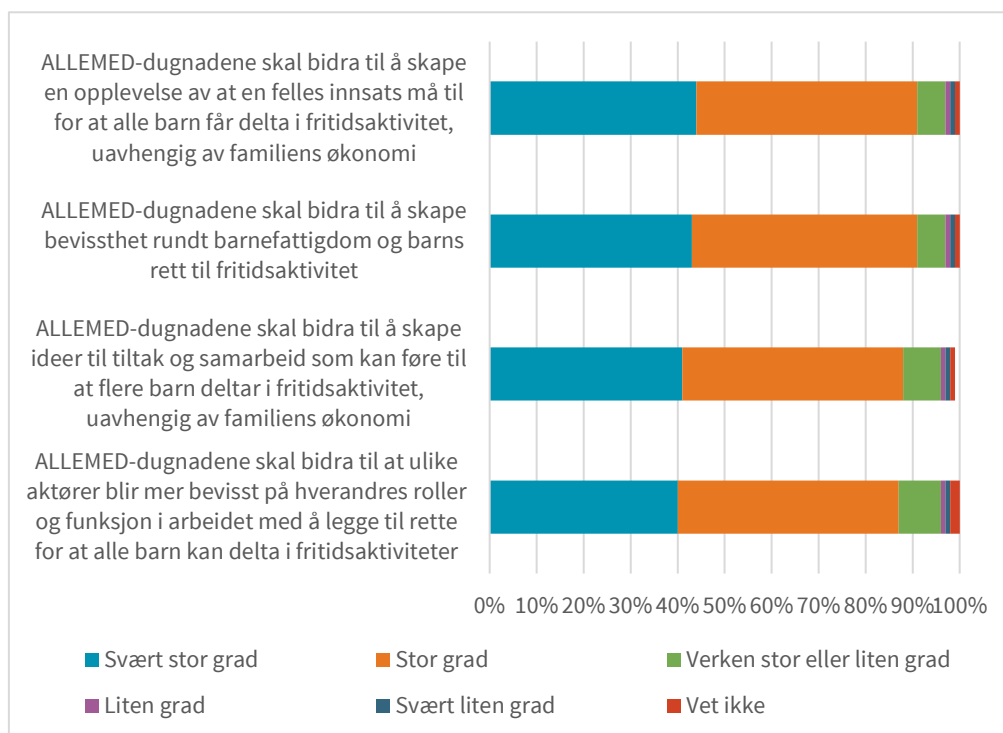
Spørsmål 3: Nedenfor følger noen utsagn om hvordan du vurderer læringsutbytte av å ha deltatt på en ALLEMED-dugnad. I hvilke grad er du enig i disse utsagnene?

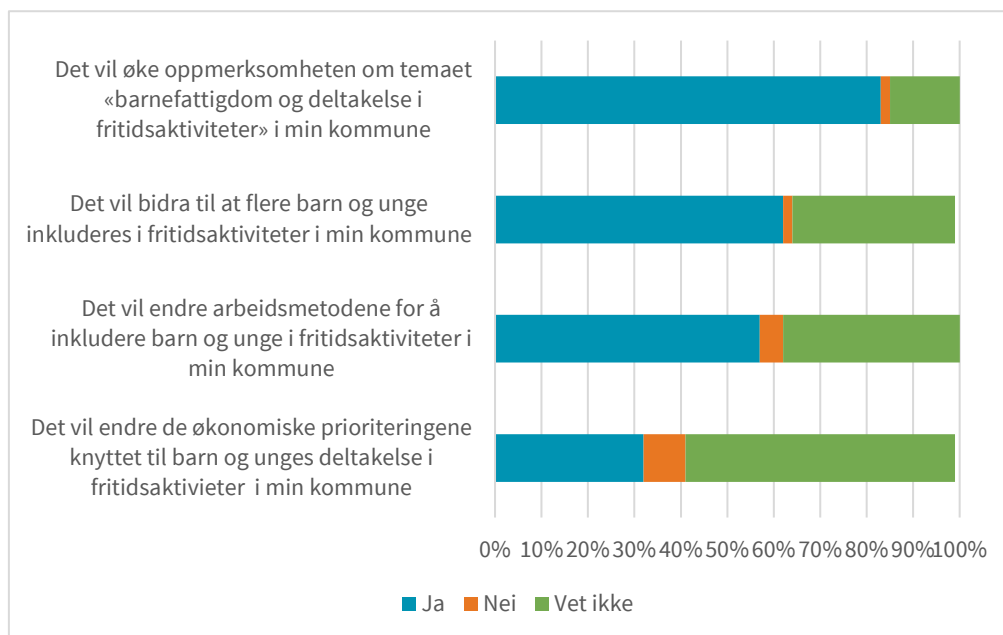
Spørsmål 4: Tror du ALLEMED-dugnaden vil ha noen effekt på hvordan du vil løse dine arbeidsoppgaver knyttet til økonomiske barrierer og barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter fremover i tid? (N=359)

Spørsmål 5: Nedenfor har vi listet noen av de sentrale målsetningene for ALLEMED. I hvilken grad opplever du at disse målsetningene ble oppnådd i ALLEMED-dugnaden som du deltok i? (N=359)

Spørsmål 6: Tror du ALLEMED-verktøyet kan bidra til endringer på noen av de følgende områdene i din kommune? (N=359)

Spørsmål 7: Ønsker du å delta på nye ALLEMED-dugnader i din kommune dersom du blir invitert? (N=359)

	Prosent
Ja	85
Nei	2
Usikker	13

Spørsmål 8: Vil du selv ta initiativ til å igangsette nye ALLEMED-dugnader i din kommune? (N=359)

	Prosent
Ja	16%
Nei	34%
Usikker	49%

Oppsummering og konklusjon

Det store flertallet av de som har deltatt på dugnadene gir uttrykk for at ALLEMED-verktøyet er nyttig for kommunen (spørsmål 1). Deltakerne er nærmest unisont enige om at målsettingene for ALLEMED-dugnadene har blitt oppnådd (spørsmål 4), og de fleste opplever at de har lært noe nytt, for eksempel at de sitter igjen med nye ideer, tanker og refleksjoner som de kan ta med seg i arbeidet med å legge til rette for at flere barn og unge får mulighet til å delta i fritidsaktivitet (spørsmål 3). Mange *tror* at de vil ta i bruk den nye kunnskapen og at de vil endre sine arbeidsmetoder etter å ha deltatt på dugnaden. For eksempel svarer 69 prosent «ja» på påstanden om at de i større grad vil ta initiativ til dialog og samarbeid med relevante aktører innad i kommunen. Like mange svarer «ja» på påstanden om at de vil jobbe mer aktivt/målrettet for å styrke informasjon og kommunikasjon knyttet til fritidsaktiviteter og aktuelle støtteordninger. Mange *tror* også at ALLEMED-verktøyet vil gi resultater på et høyere nivå i kommunen, for eksempel bidra til at flere barn og unge inkluderes i fritidsaktiviteter eller at arbeidsmetodene i kommunene endres, men på dette spørsmålet er naturlig nok mange respondenter usikre.

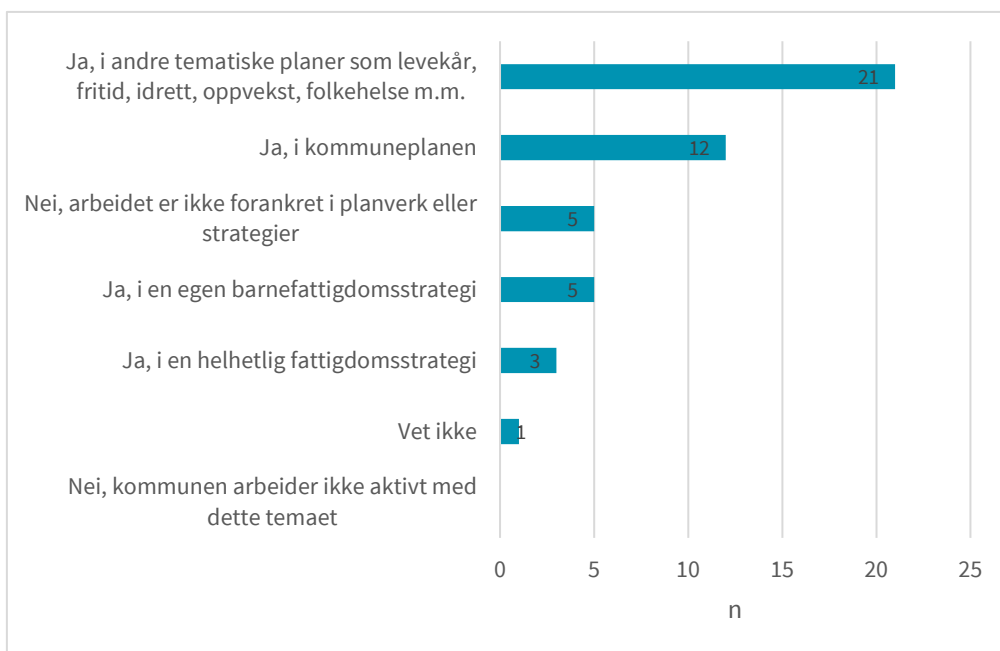
Resultatene fra undersøkelsen indikerer altså at ALLEMED-verktøyet er nyttig og hensiktsmessig for kommunenes arbeid med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter. Men det gjenstår fortsatt å se om ALLEMED-verktøyet faktisk bidrar til å skape reelle endringer som til syvende og sist resulterer i at færre barn og unge hindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av økonomiske forhold.

Baseline

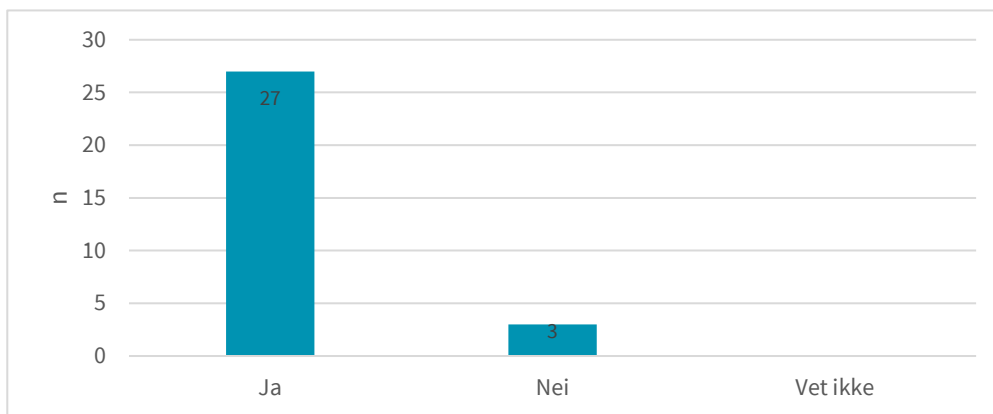
I dette kapitlet presenteres resultatene fra baseline-undersøkelsen. Denne undersøkelsen ble primært gjennomført for å etablere et referansepunkt som kan benyttes for å måle effekter på et senere tidspunkt; for eksempel, har det skjedd en endring i samarbeidsforholdene? I dette notatet viser vi hvordan respondentene har svart på hvert enkelt spørsmål, og til slutt gis det en kortfattet oppsummering av resultatene. Oppdragsgiver ønsker selv å skrive en rapport basert på disse resultatene.

Innledning

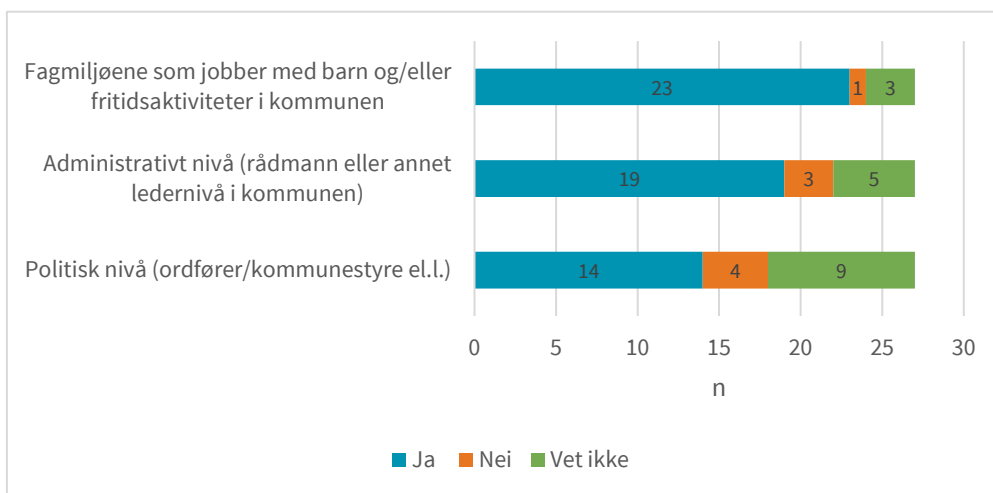
Spørsmål 1: Er kommunens arbeid med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter, uavhengig familiens sosiale og økonomiske situasjon, forankret i kommunens planverk eller strategier? [Flere kryss mulig] (N=30)

Spørsmål 2: Har du hørt om Fritidserklæringen tidligere? (N=30)⁵

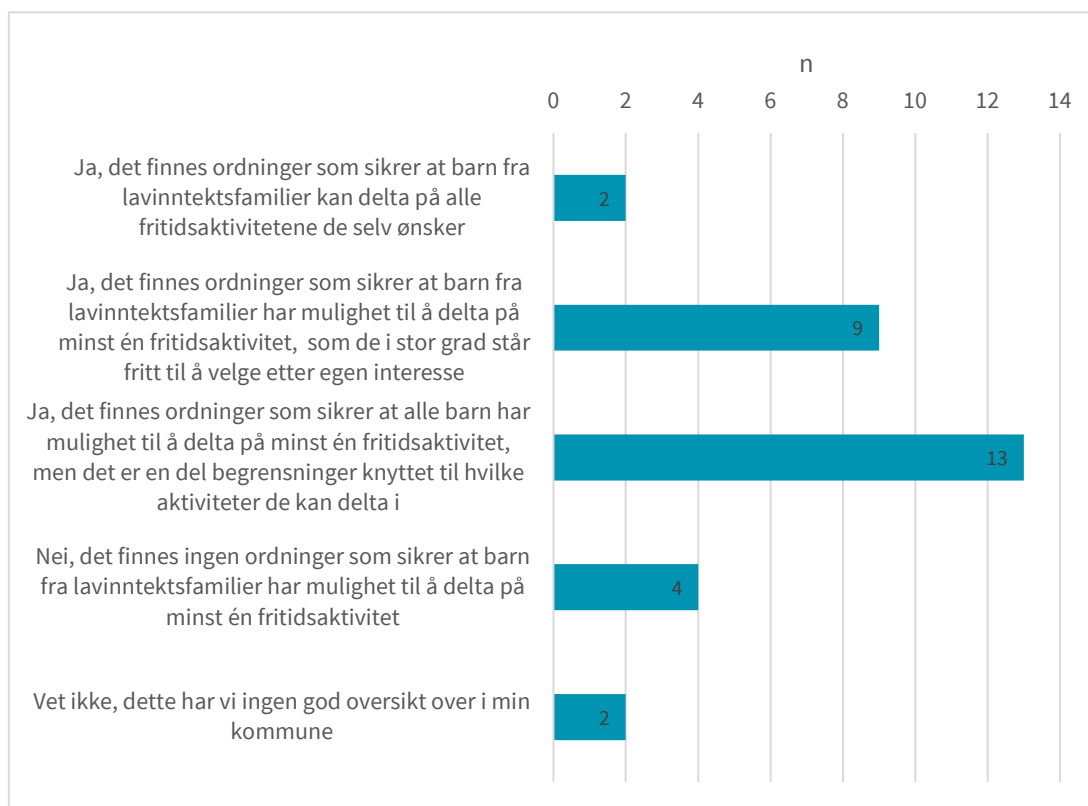
Spørsmål 3: Kjenner du til at Fritidserklæringen har fått oppmerksomhet på noen av de følgende områdene i din kommune? (N=27)

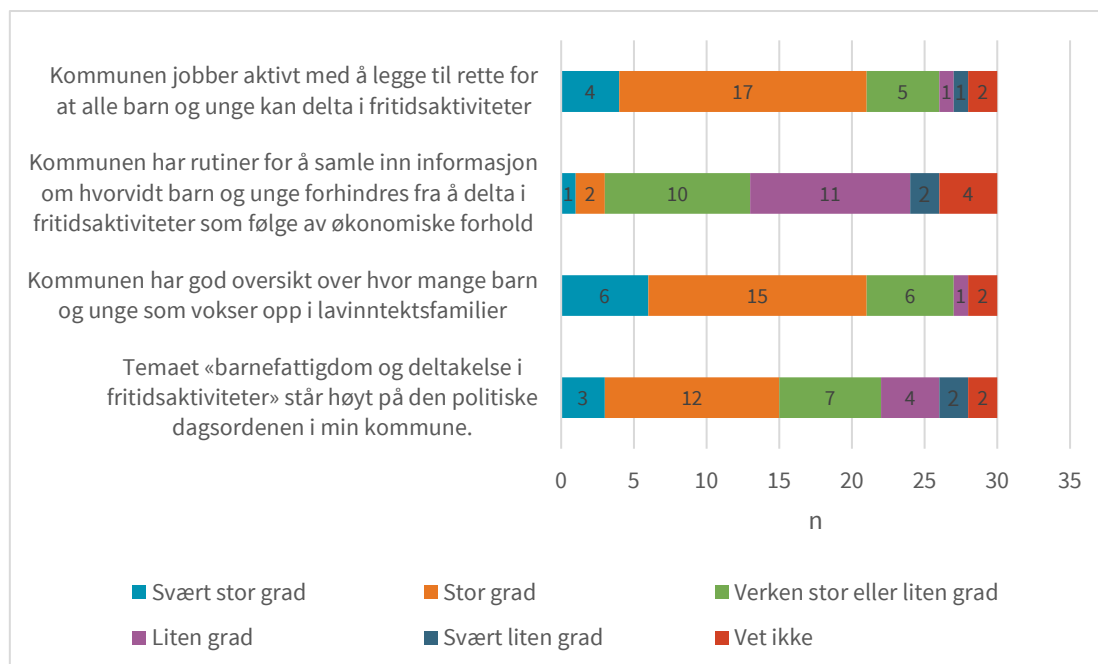
*kun stilt til de som har svart «ja» på spørsmål 2

⁵ Følgende introduksjonstekst ble gitt før spørsmålet: 2016 signerte regjeringen, KS og en rekke frivillige organisasjoner Fritidserklæringen. Den forplikter partene til å jobbe sammen for at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal få mulighet til å delta jevnlig i én organisert fritidsaktivitet.

Spørsmål 4: Finnes det ordninger i din kommune, enten i regi av kommunen eller frivillige organisasjoner, som sikrer at barn fra familier med lav inntekt kan delta i fritidsaktiviteter? [Kryss av for alternativet som du mener passer best] (N=30)

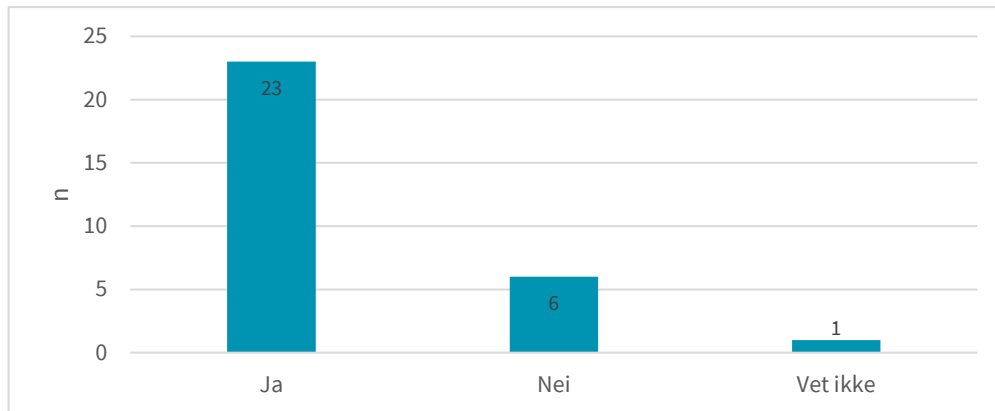

Spørsmål 5: I hvilken grad er du enig i følgende utsagn? (N=30)

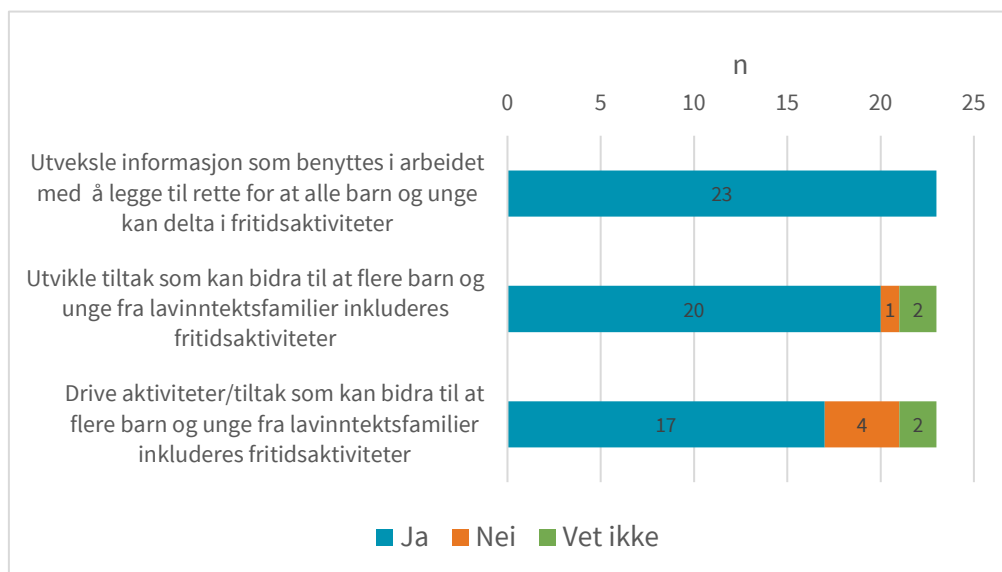

Samarbeid internt i kommunen

Spørsmål 6: Samarbeider ulike kommunale etater om å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter? (N=30)

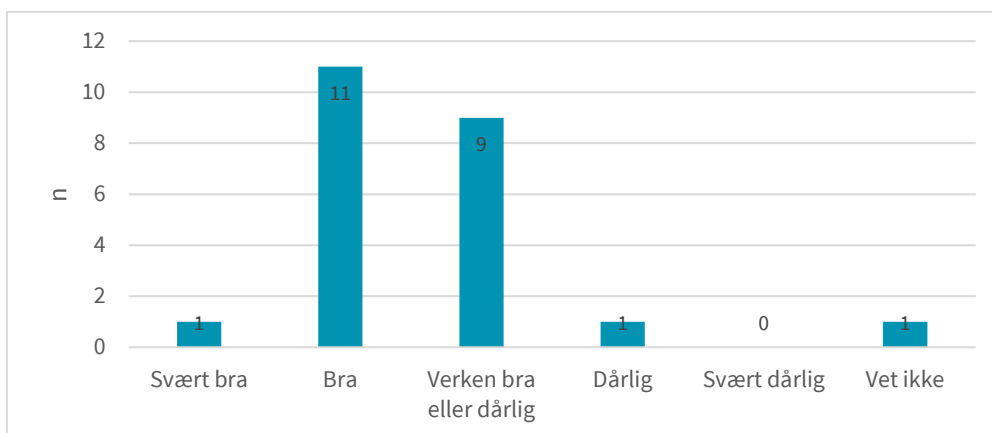

Spørsmål 7: Samarbeider ulike kommunale etater i din kommune om noen av de følgende aktivitetene?* (N=23)

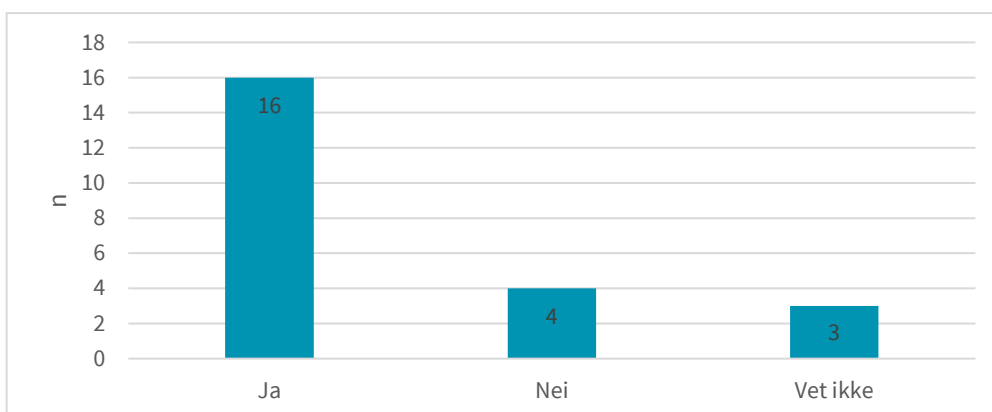
*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 6

Spørsmål 8: Helt generelt, hva er din vurdering av hvordan samarbeidet mellom de kommunale etatene fungerer når det gjelder å sikre at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter?* (N=23)

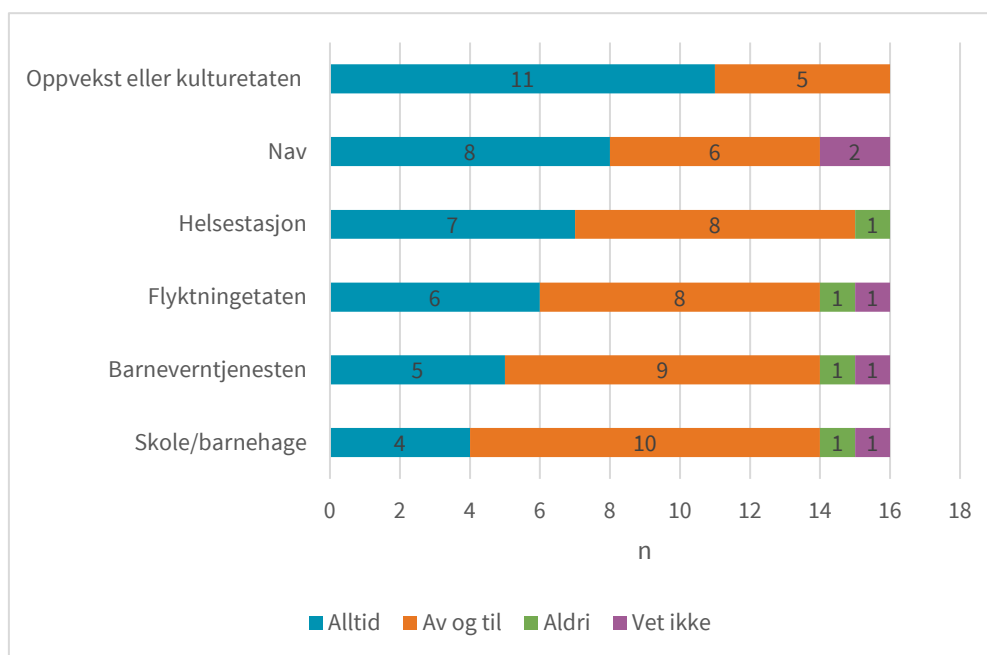
*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 6

Spørsmål 9: Finnes det noen faste møtepunkter der ulike etater møtes for å diskutere utfordringer og finne felles løsninger for hvordan alle barn og unge kan inkluderes i fritidsaktiviteter?* (N=23)

*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 6

Spørsmål 10: I hvilken grad deltar følgende etater på disse møtene? * (N=16)

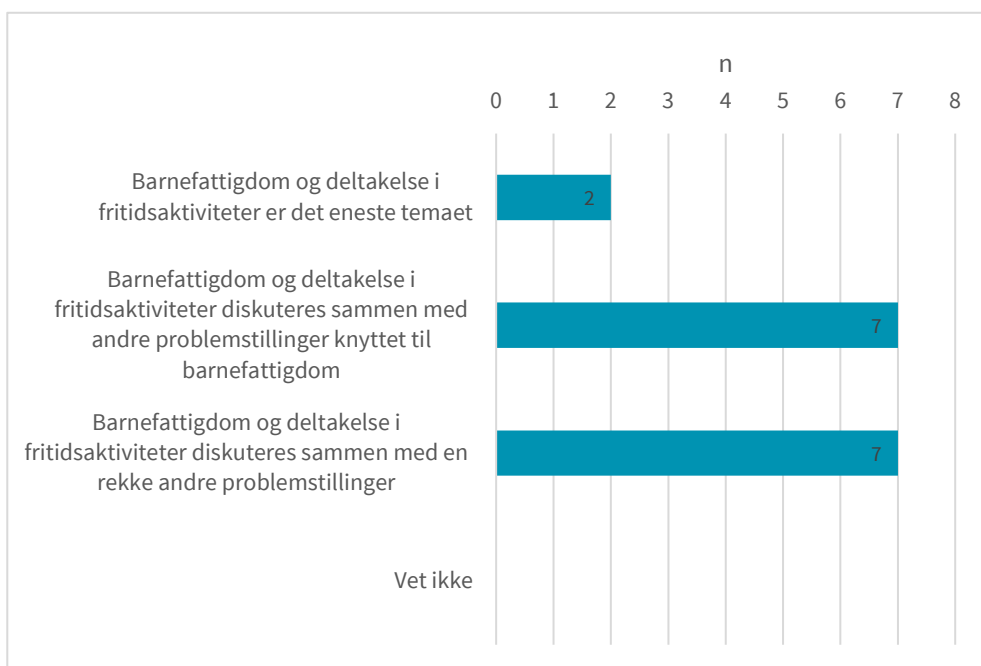

*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 9

Spørsmål 11: Vet du om noen andre etater som deltar på disse møtene?*

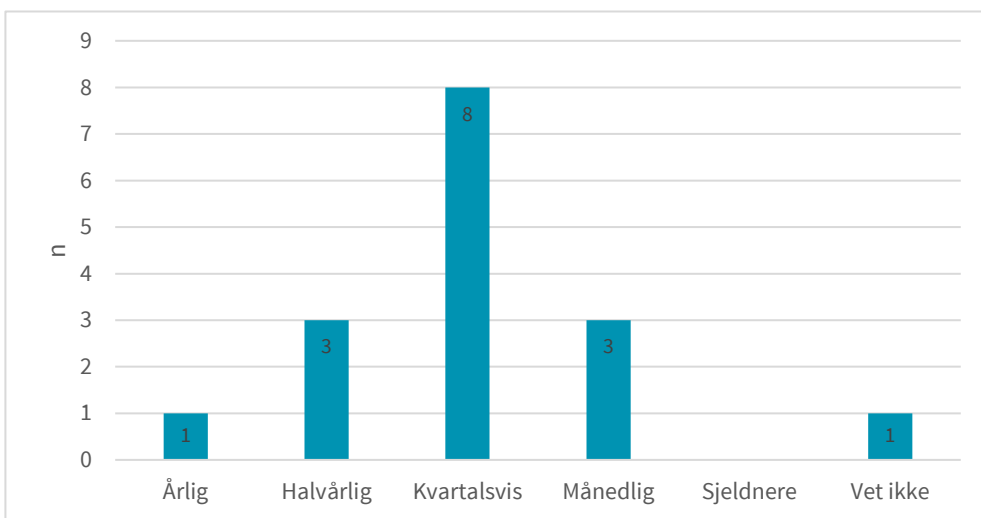
- PPT, rustjenestene og psykisk helse-tjenester
- Samfunnsutvikling
- Frivilligsentral, fritidsklubb, folkehelsekoordinator, SLT-koordinator, kulturskolen
- PP-tjeneste, Teknisk etat, Levekår (familie og mestring), helsestasjon
- Frivillig sektor
- Teknisk etat
- SLT-koordinator, sitter i rådmannens fagstab
- Forebyggende team med familieveileder
- Park og idrett
- *fritekstsvaer

Spørsmål 12: Hva er agendaen for møtene?*(N=16)

*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 9

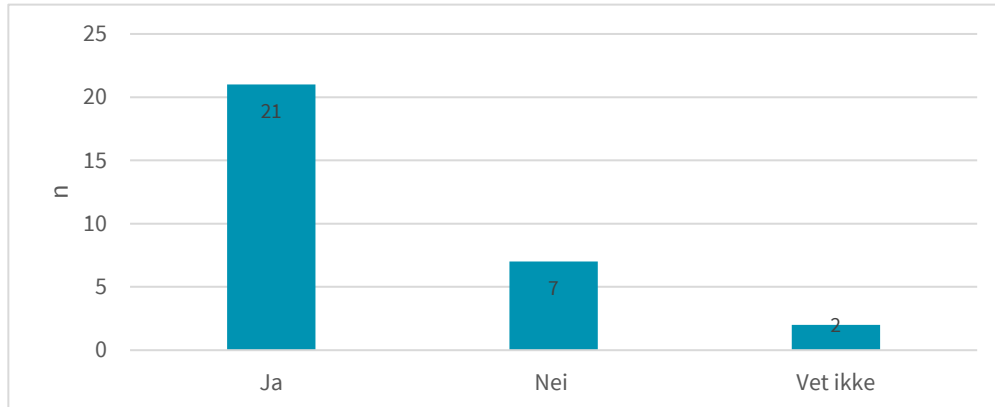
Spørsmål 13: Omtrent hvor ofte foregår disse møtene?*(N=16)

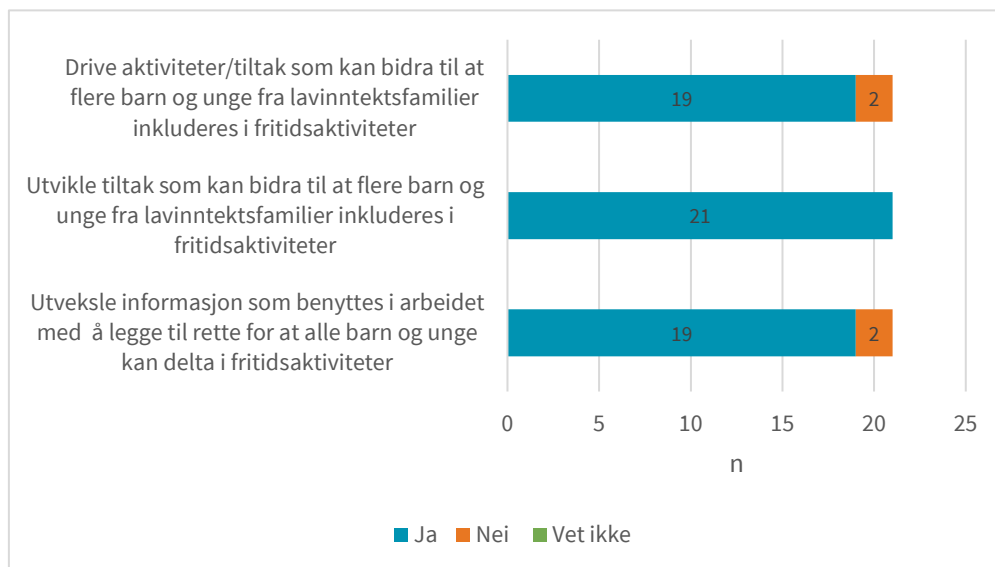
* kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 9

Samarbeid mellom kommunen og frivilligheten

Spørsmål 14: Samarbeider kommunen og frivillige organisasjoner/lag om å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter? (N=30)

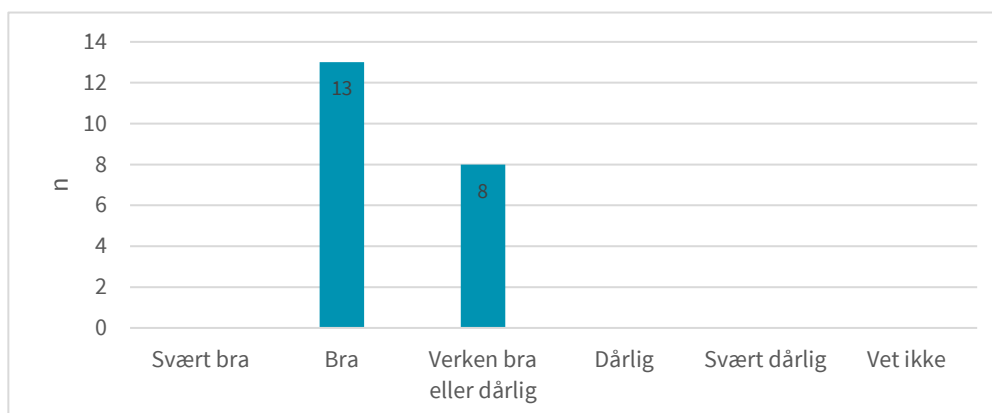

Spørsmål 15: Samarbeider kommunen og frivillige organisasjoner/lag om noen av de følgende aktivitetene? (N=21)

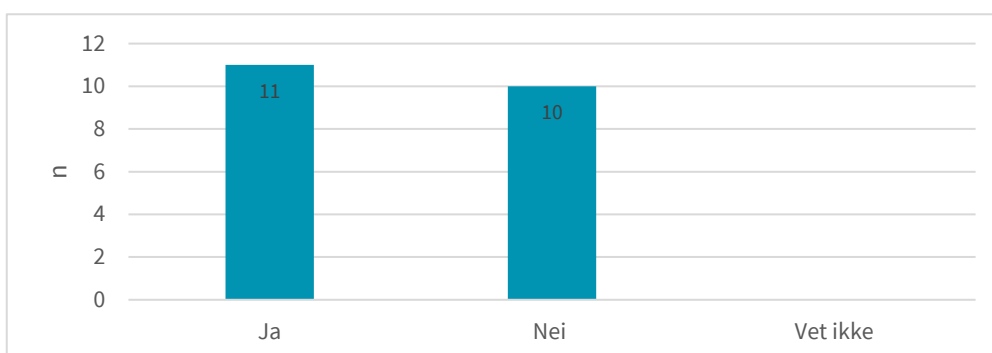
* kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 14

Spørsmål 16: Helt generelt, hva er din vurdering av hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten fungerer når det gjelder å sikre at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter?* (N=21)

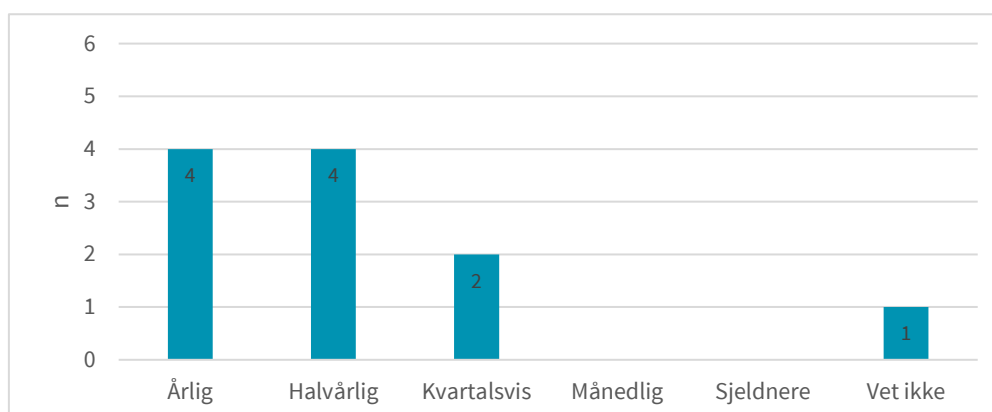
*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 14

Spørsmål 17: Finnes det noen faste møtepunkter der kommunen og frivillige organisasjoner kan møtes for å diskutere utfordringer og finne felles løsninger for hvordan alle barn og unge kan inkluderes i fritidsaktiviteter?* (N=21)

*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 14

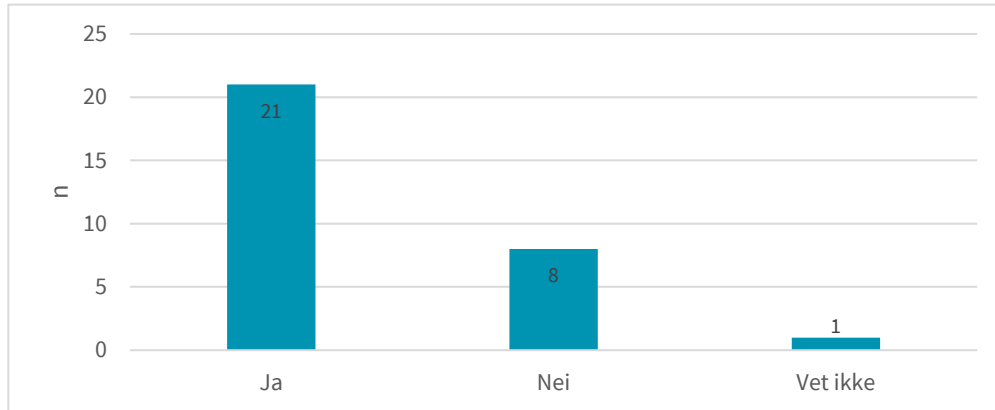
Spørsmål 18: Omtrent hvor ofte foregår disse møtene?* (N=11)

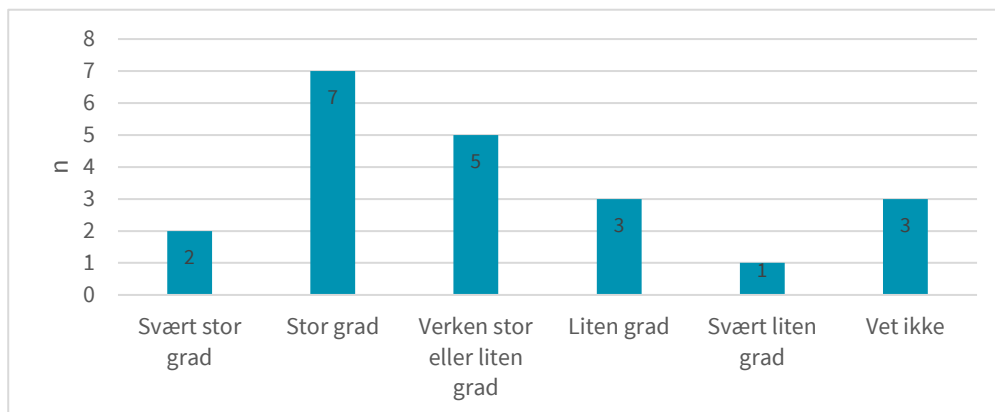
* kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 17

Støtteordninger

Spørsmål 19: Finnes det en utlånsordning for utstyr til fritidsaktiviteter (utstyrsbank, utstyrsentral el.l.) i din kommune? (N=30)

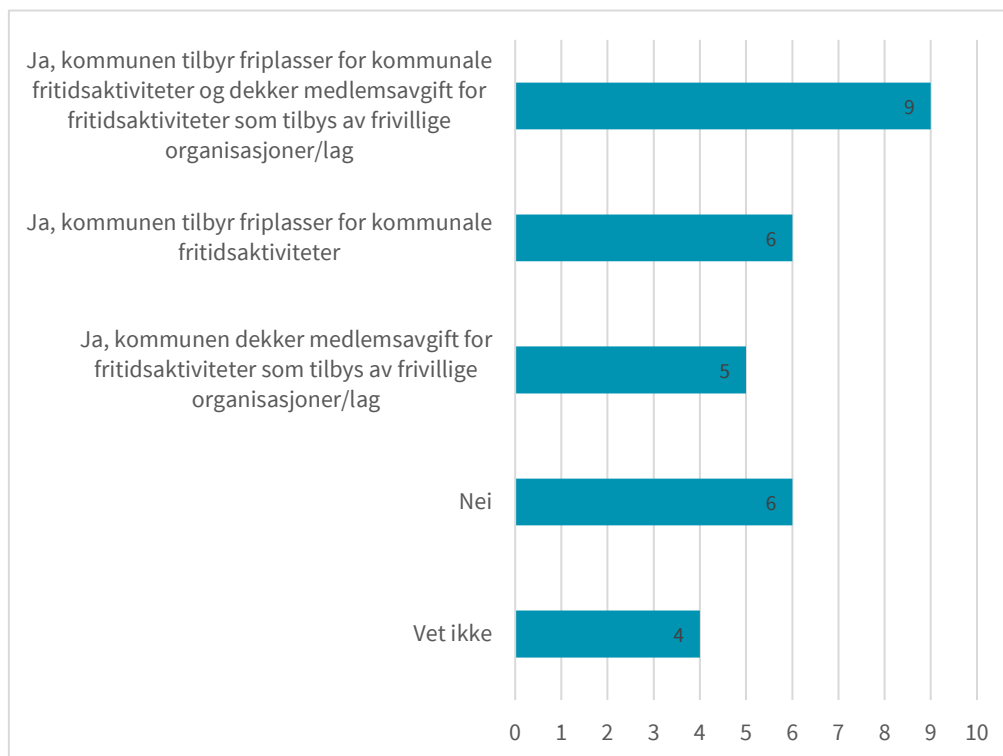

Spørsmål 20: I hvilken grad opplever du at utlånsordningen dekker barn og unges behov for utstyr til fritidsaktiviteter?* (N=21)

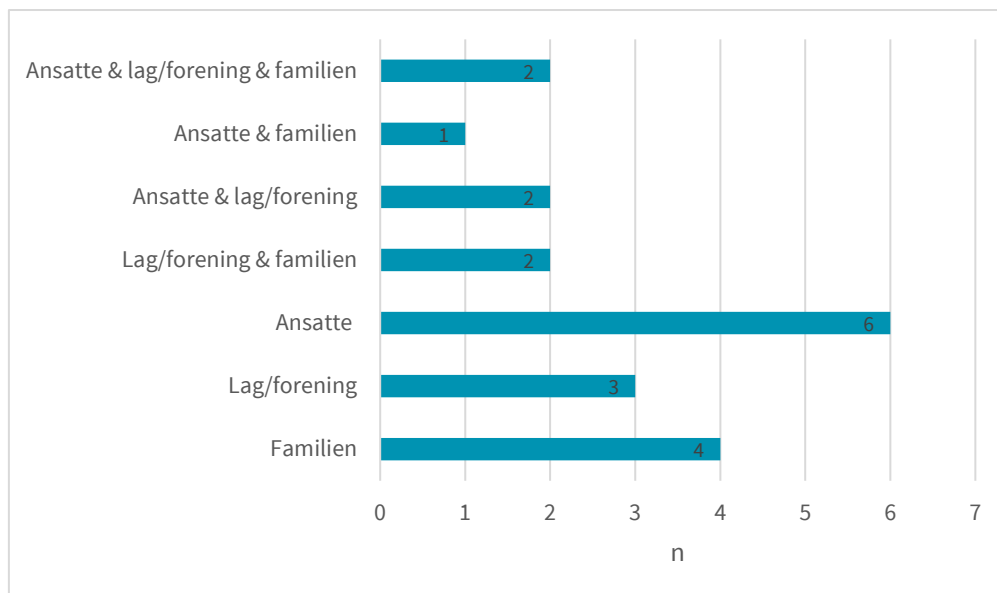

* kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 19

Spørsmål 21: Tilbyr din kommune økonomisk støtte for familier som har vansker med å dekke medlemsavgift for fritidsaktiviteter? [Flere kryss mulig] (N=30)

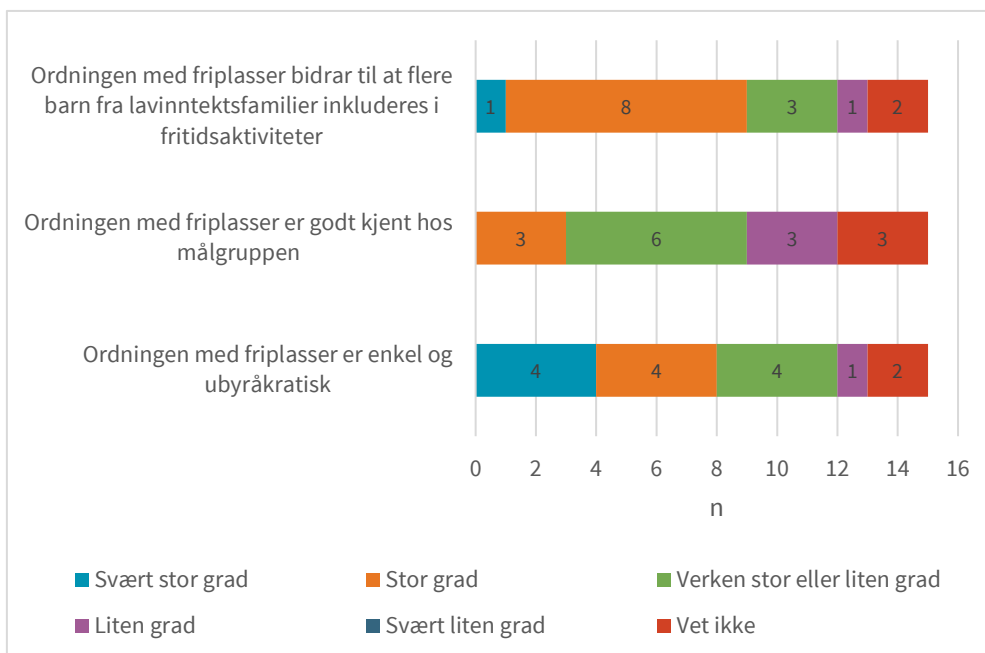

Spørsmål 22: Hvem kan søke om støtte for å få dekket medlemsavgift/friplass?* [Flere kryss mulig] (N=20)

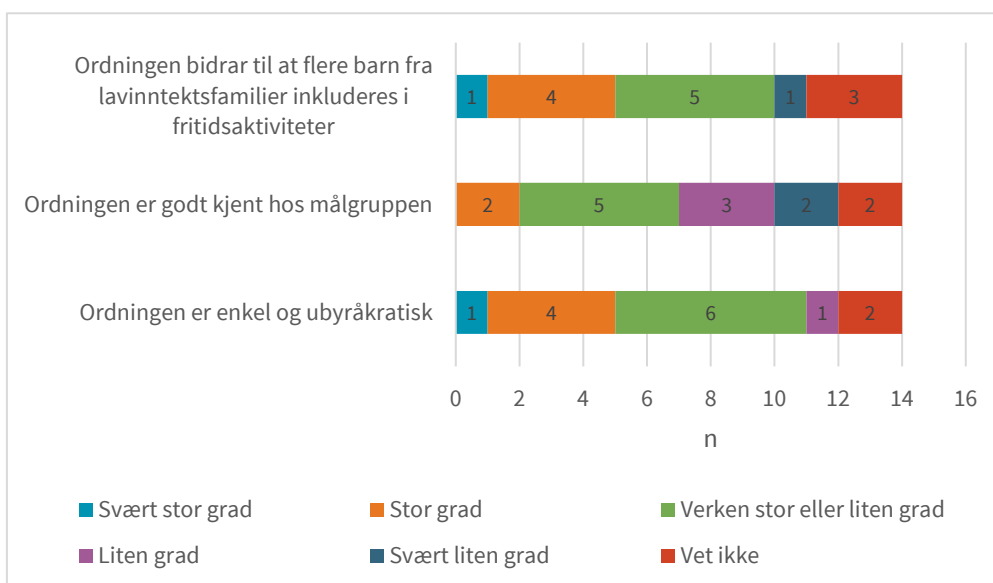
* kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 21

Spørsmål 23: Nedenfor følger noen utsagn om ordningen for friplasser i din kommune. I hvilken grad er du enig i disse utsagnene? (N=15) *

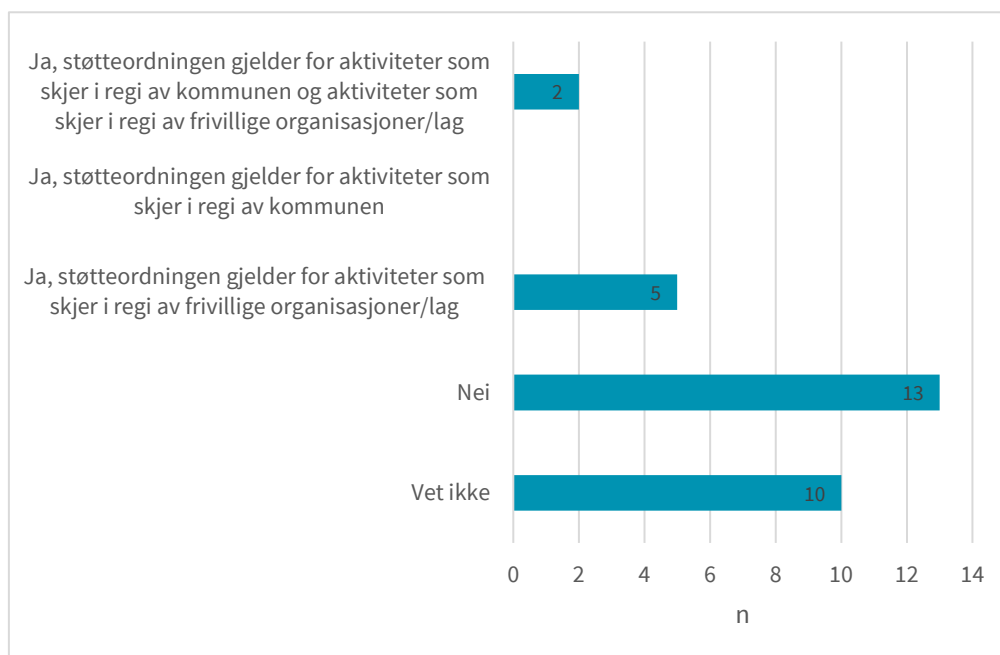
* kun stilt til de som tilbyr friplasser for kommunale fritidsaktiviteter

Spørsmål 24: Nedenfor følger noen utsagn om støtteordningen for medlemsavgift til fritidsaktiviteter som tilbys av frivillige organisasjoner/lag. I hvilken grad er du enig i disse utsagnene?* (N=14)

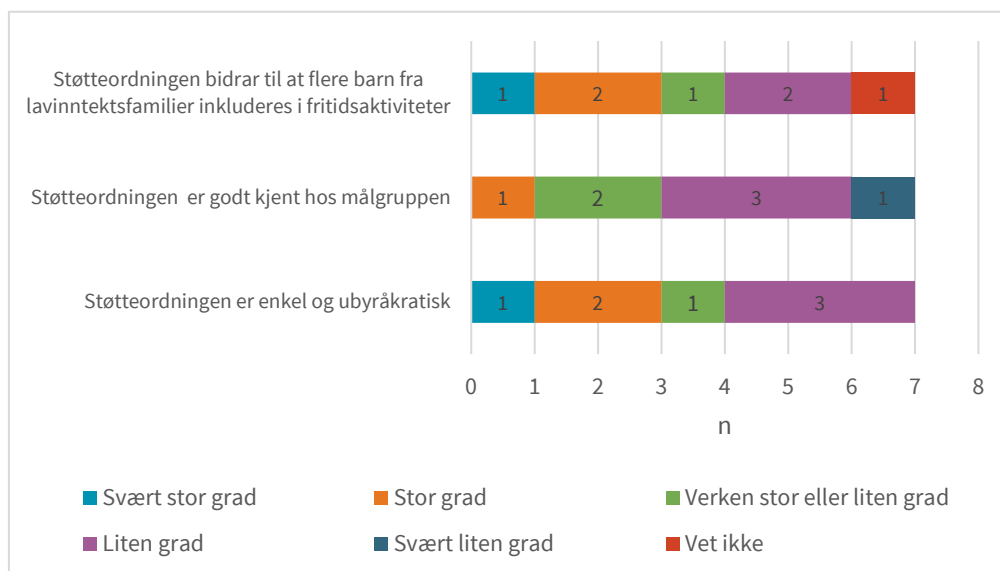

*kun stilt til de som har støtteordning for å dekke medlemsavgift til fritidsaktiviteter som tilbys av frivillige organisasjoner/lag

Spørsmål 25: Har kommunen støtteordninger for å dekke reiseutgifter (eks. utenlandstur) eller andre ekstrautgifter (utenom kontingent og utstyr) knyttet til fritidsaktiviteter? [Flere kryss mulig] (N=30)

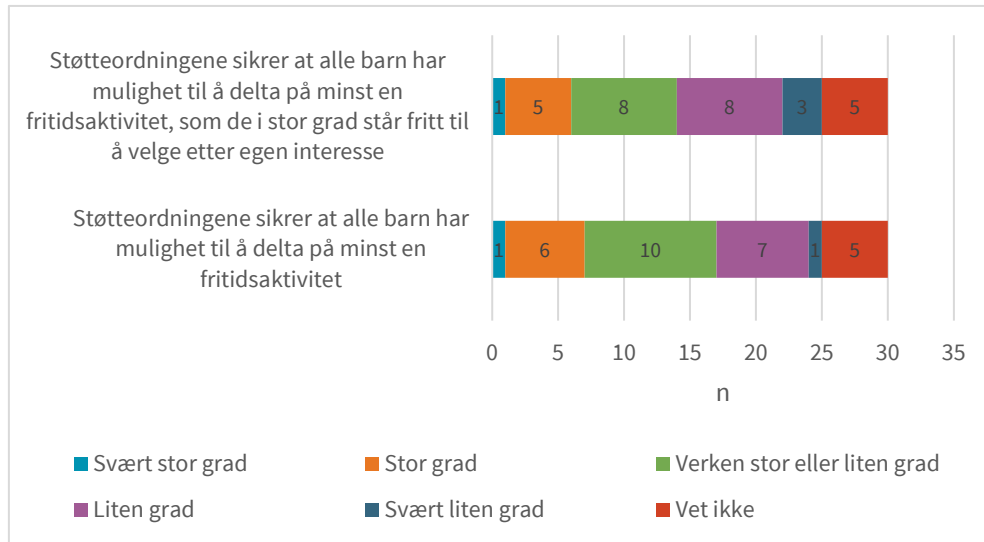

Spørsmål 26: Nedenfor følger noen utsagn om støtteordningen for reiseutgifter og andre ekstrautgifter knyttet til fritidsaktiviteter. I hvilke grad er du enig i disse utsagnene?* [Flere kryss mulig] (N=7)

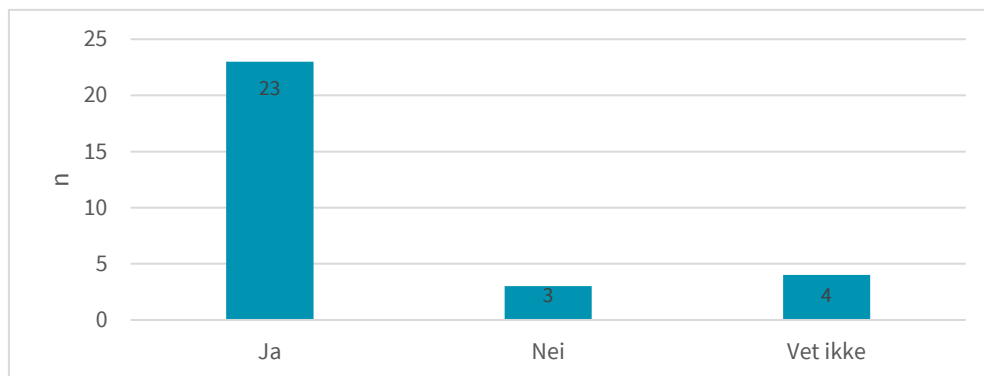

*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 25

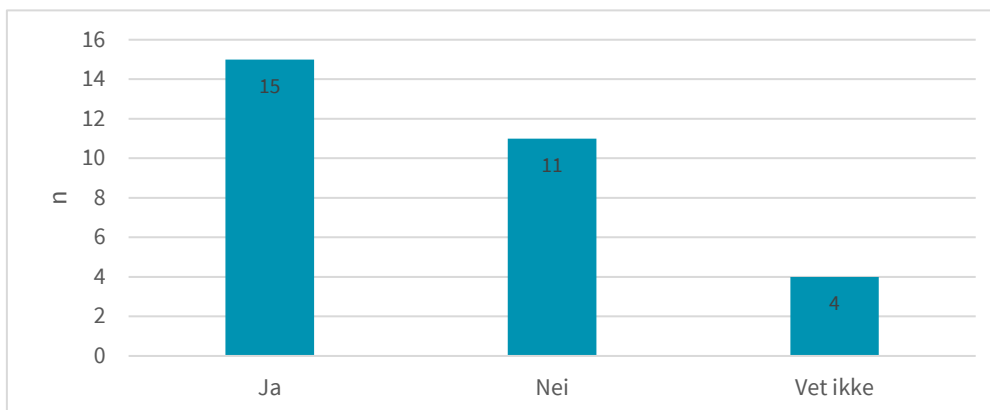
Spørsmål 27: I hvilken grad er du enig i utsagnene nedenfor når du vurderer kommunens støtteordninger samlet? (N=30)

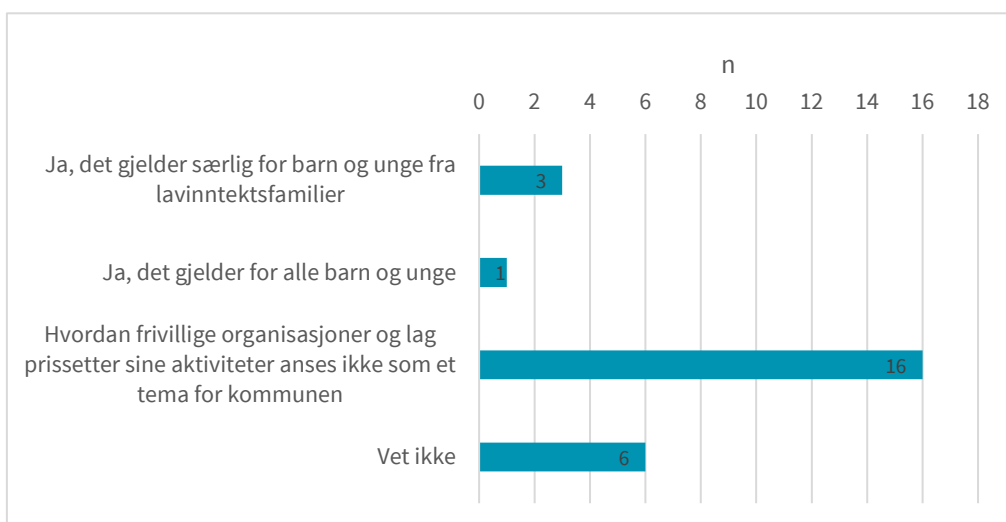
Spørsmål 28: Tilbyr kommunen gratis utlån eller svært rimelig utleie av lokaler til frivillige organisasjoner som ønsker å tilby fritidsaktiviteter til barn og unge i din kommune? (N=30)

Spørsmål 29: Har kommunen en egen økonomisk støtteordning til frivillige organisasjoner og lag som ønsker å tilby fritidsaktiviteter for barn og unge i din kommune? (N=30)

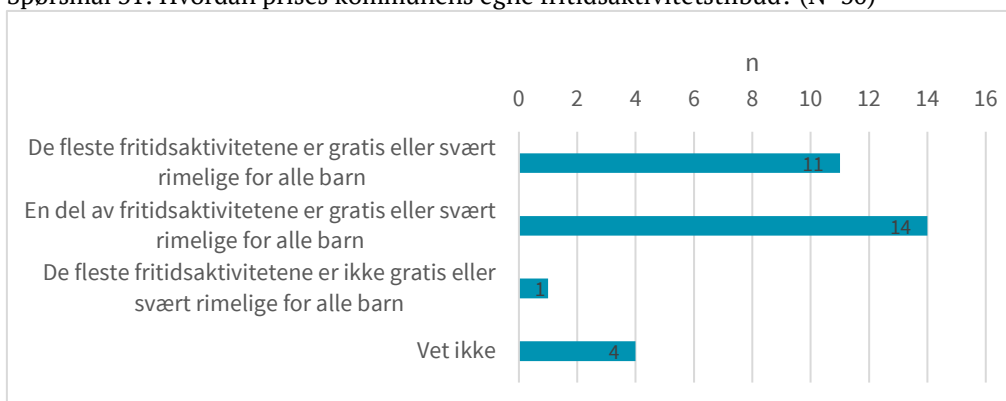

Spørsmål 30: Stiller kommunen krav til at frivillige organisasjoner og lag, som mottar økonomisk støtte (direkte eller gjennom subsidiert utleie av lokaler), skal tilby gratis eller svært rimelige fritidsaktiviteter til barn og unge?* [Kryss av for alternativet som passer best] (N=26)

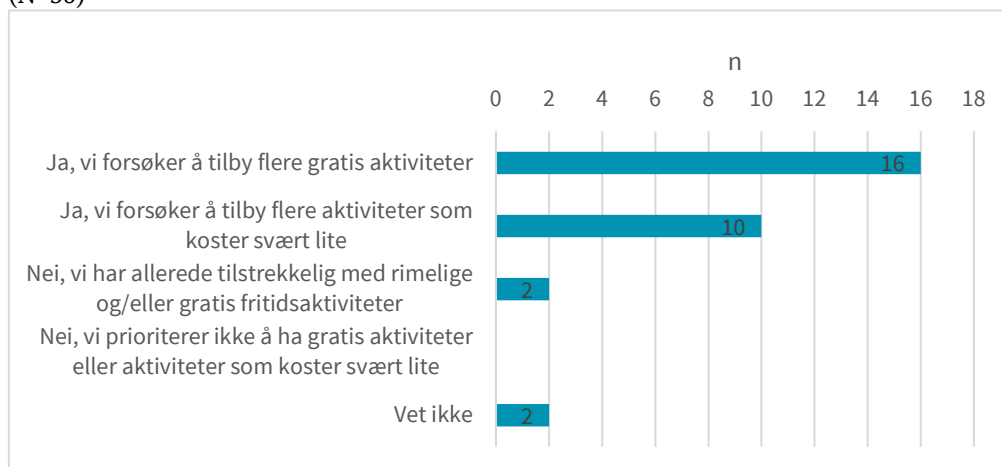

*kun stilt til de som har svart "ja" på spørsmål 28 og/eller 29

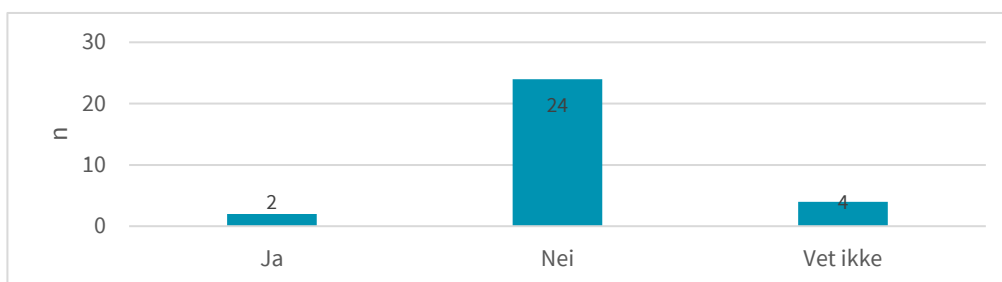
Spørsmål 31: Hvordan prises kommunens egne fritidsaktivitetstilbud? (N=30)

Spørsmål 32: Jobber din kommune med å tilby et rimeligere fritidsaktivitetstilbud til alle barn og unge i kommunen enn tilfellet er i dag? [Kryss av for alternativet som passer best] (N=30)

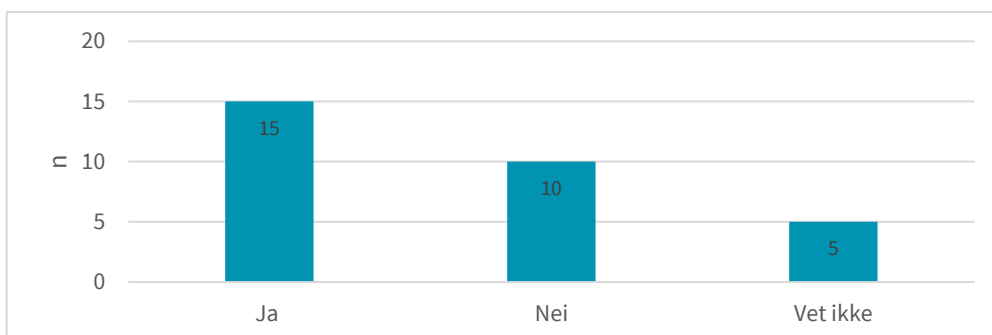

Spørsmål 33: Tilbyr din kommune fritidsaktiviteter som kun er åpne for barn fra lavinntektsfamilier? (N=30)

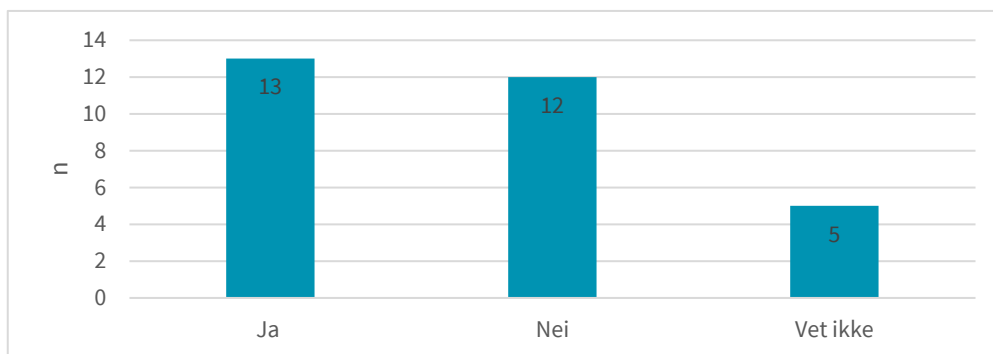

Informasjon og kommunikasjon

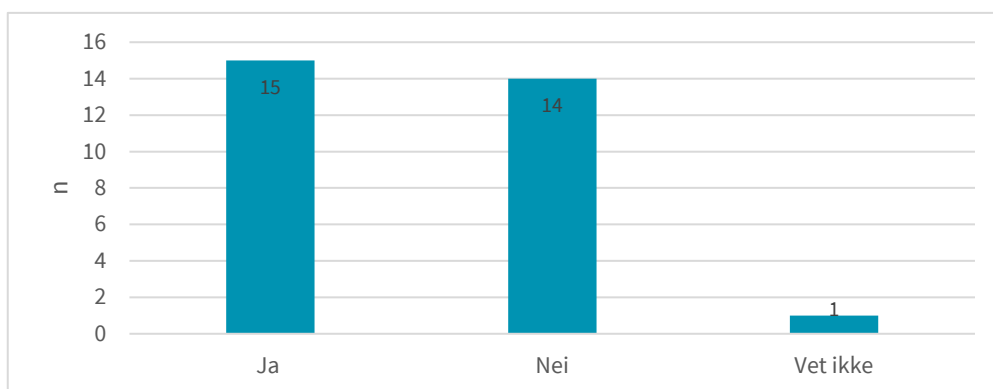
Spørsmål 34: Finnes det en kontaktperson i kommunen som kommunalt ansatte (lærer, helsesøster, fritidskonsulent, noen fra sosialtjenesten el.l.) kan kontakte dersom man er bekymret for at barn hindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av økonomiske forhold? (N=30)

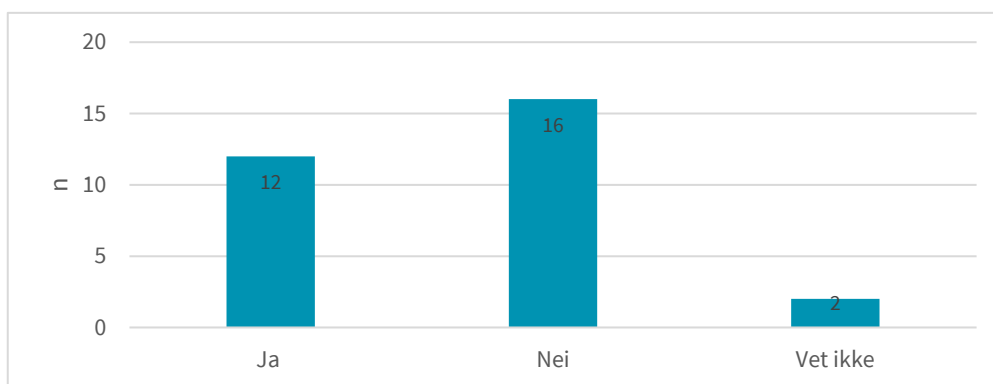
Spørsmål 35: Finnes det en kontaktperson i kommunen som trener, leder eller annet personell i frivillige organisasjoner og lag kan kontakte dersom man er bekymret for at barn hindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av økonomiske forhold? (N=30)

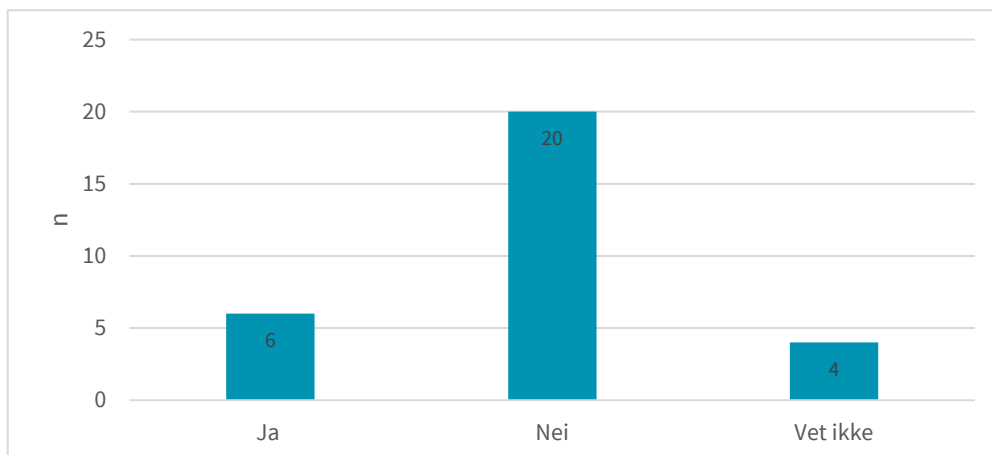
Spørsmål 36: Har din kommune oversikt over alle tilgjengelige fritidsaktivitetstilbud, herunder aktiviteter som tilbys av kommunen og aktiviteter som tilbys av frivillige organisasjoner og lag? (N=30)

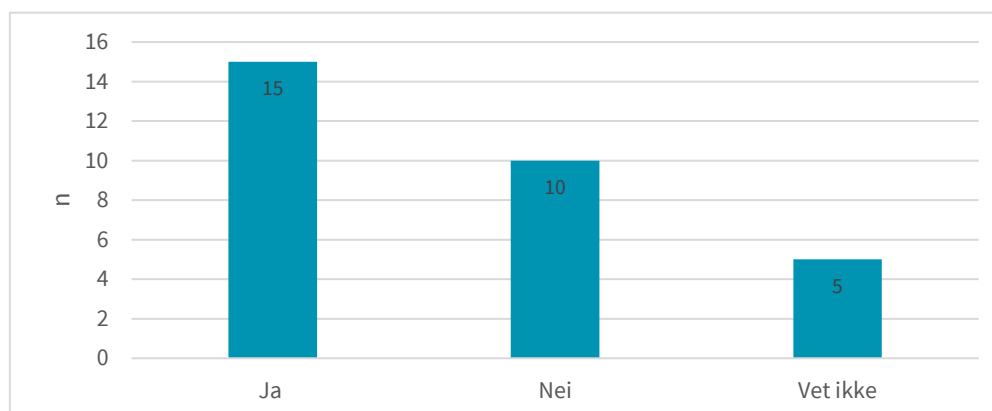
Spørsmål 37: Finnes det en lett tilgjengelig og oppdatert oversikt (nettside/informasjonsportal/brosjyre) som kommunes innbyggere kan bruke for å få informasjon om alle tilgjengelige fritidsaktivitetstilbud? (N=30)

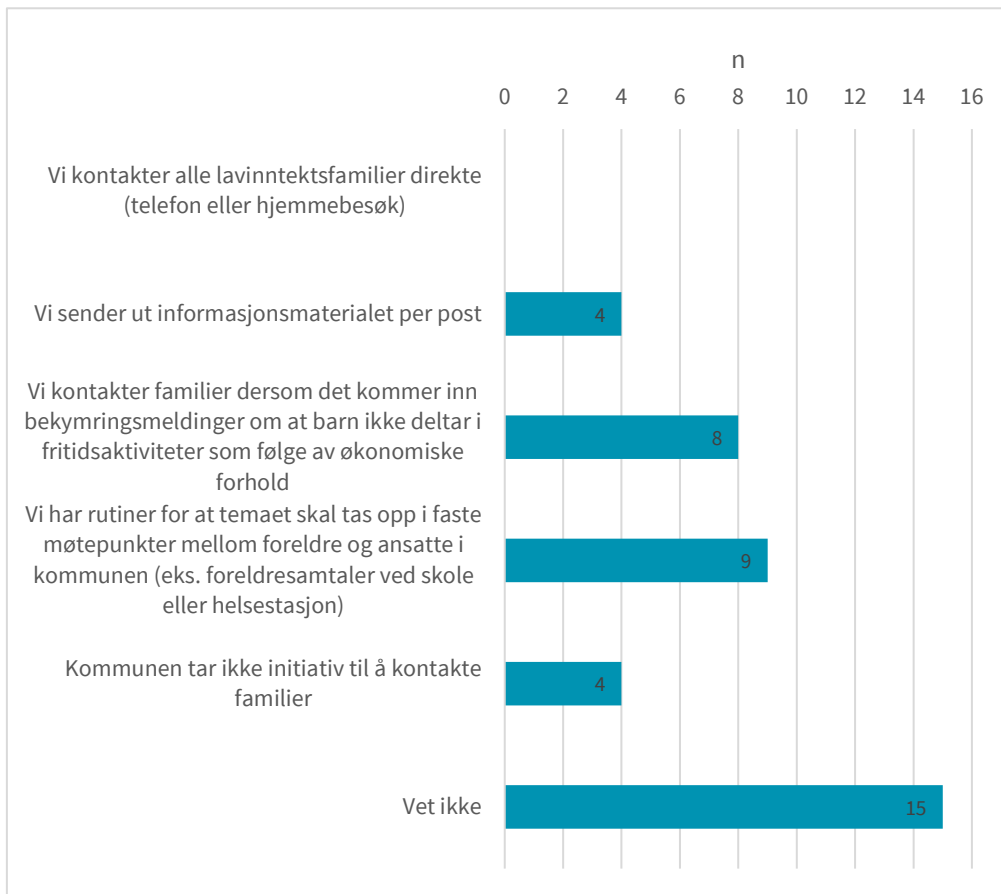
Spørsmål 38: Finnes det en lett tilgjengelig og oppdatert oversikt (nettside/informasjonsportal/brosjyre) som inneholder opplysninger om støtteordninger (friplasser, støtte til medlemskontingent el.l.) og rimelige fritidsaktivitetstilbud? (N=30)

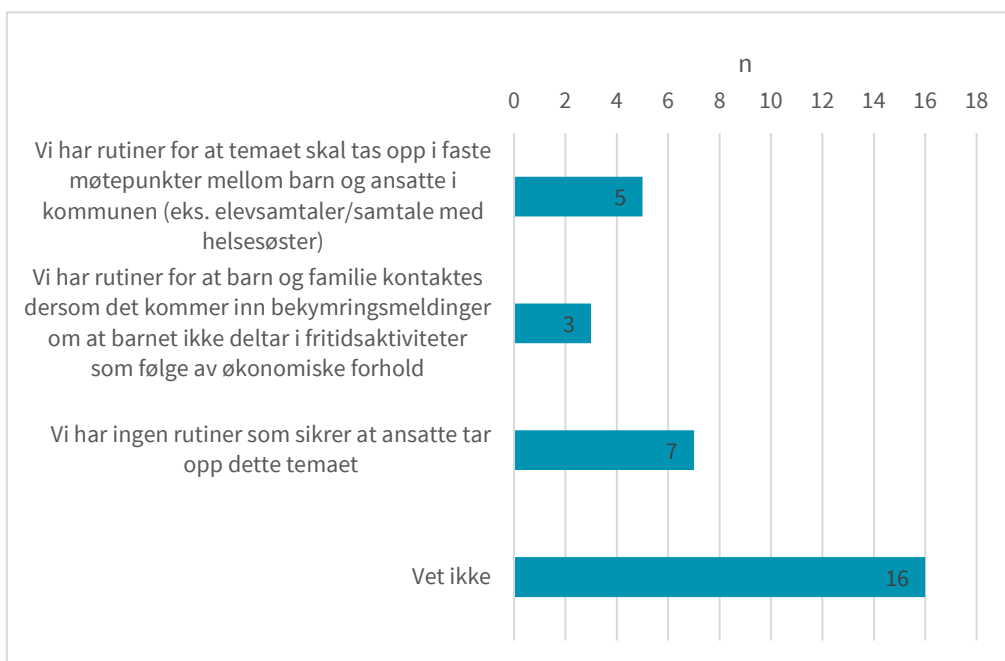
Spørsmål 39: Finnes det en kontaktperson i kommunen som familier med lav inntekt kan kontakte for å få hjelp med å finne frem til støtteordninger eller rimelige fritidsaktivitetstilbud? (N=30)

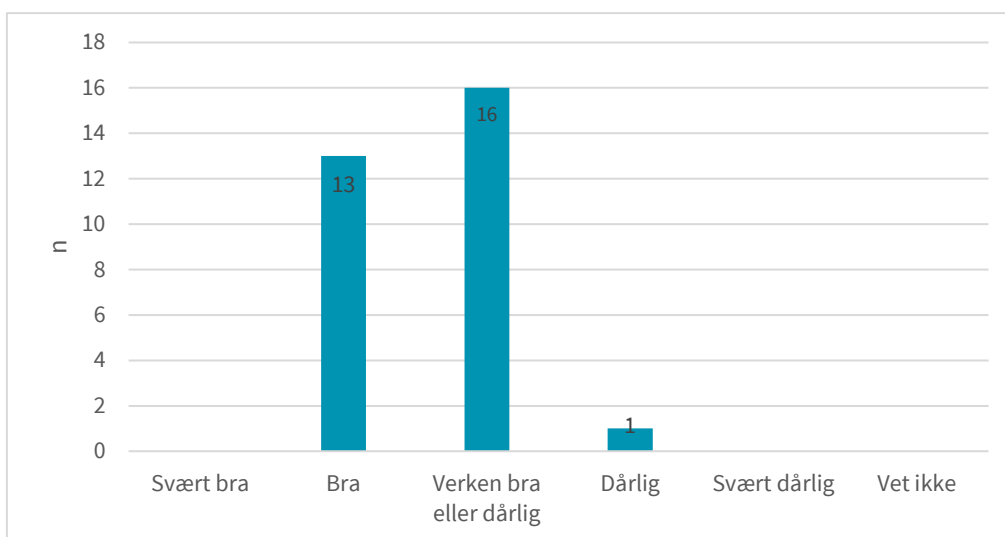
Spørsmål 40: Tar kommunen selv initiativ til å kontakte lavinntektsfamilier for å snakke om deltakelse i fritidsaktiviteter og hvilke muligheter som finnes for familier med en vanskelig økonomisk situasjon? [[Flere kryss mulig] (N=30)

Spørsmål 41: Finnes det arenaer der barn kan fortelle om at de forhindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av forhold knyttet til familiens økonomi? [Flere kryss mulig] (N=30)

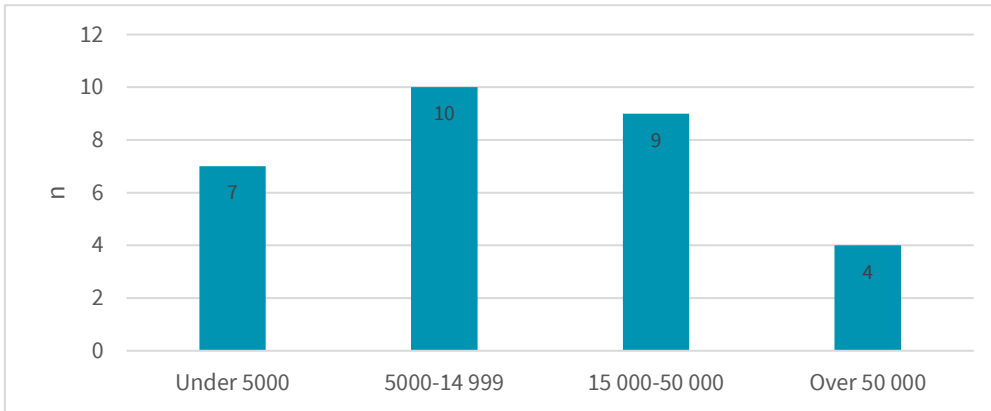

Spørsmål 42: Alt i alt, hvordan vurderer du kommunens innsats med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter? (N=30)

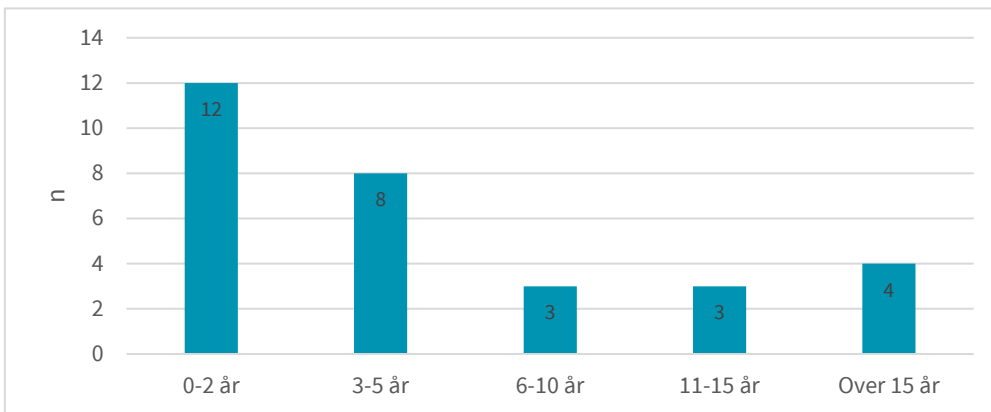

Bakgrunn

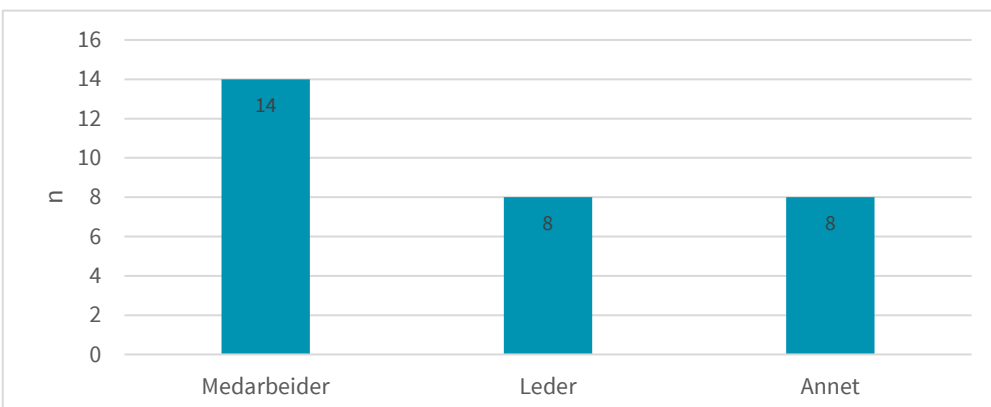
Spørsmål 43: Omtrent hvor mange innbyggere er det i din kommune? (N=30)

Spørsmål 44: Omtrent hvor lenge har du jobbet i kommunen? (N=30)

Spørsmål 45: Hvilke rolle har du? (N=30)

Oppsummering

Resultatene fra baseline-undersøkelsen viser at de fleste kommunene arbeider aktivt med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter, og som oftest er dette arbeidet forankret i kommunens planverk (spørsmål 1 og 5). Det er vanlig at ulike instanser i kommunen samarbeider på dette området (spørsmål 6), og det er også vanlig at kommunene og frivilligheten samarbeider om å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter (spørsmål 14). Videre viser resultatene at de fleste kommunene har en eller flere støtteordninger. Det er bare én kommune som svarer at de *verken* har støtteordninger for utstyr (spørsmål 19), medlemsavgift (spørsmål 21) eller reiseutgifter (spørsmål 25).

Resultatene fra undersøkelsen viser altså at temaet «barnefattigdom og deltakelse i fritidsaktivitet» ikke er ignorert i pilotkommunene. Men samtidig viser resultatene at det er en del variasjoner i hvordan kommunene arbeider med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter, og på en del områder er det rom for forbedringer:

- **Støtteordninger**

De fleste kommunene har minst én støtteordning. Det er imidlertid relativt få kommuner som har en komplett pakke med støtteordninger. For eksempel svarer bare seks kommuner at de har støtteordninger for utstyr, medlemsavgift og reiseutgifter. Derfor kan det stilles spørsmål ved om ikke flere kommuner bør innføre et bredere apparat av støtteordninger. Det er også en del variasjon i hvordan de eksisterende støtteordningene fungerer i praksis, og flere melder om at støtteordningene ikke fungerer optimalt (spørsmål 20, 23, 24, 26). Når respondentene blir bedt om å vurdere kommunens støtteordninger samlet, er det bare syv som svarer at de er enige (i svært stor grad eller stor grad) i at ordningene sikrer at alle barn har mulighet til å delta på minst én fritidsaktivitet (spørsmål 27).

- **Samarbeid**

Resultatene fra undersøkelsen viser at ulike kommunale etater og kommunen og frivilligheten ofte samarbeider om å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter, men det må legges til at det også finnes flere unntak: Seks kommuner svarer «nei» på spørsmålet om ulike kommunale etater samarbeider, og syv kommuner svarer «nei» på spørsmålet om kommunen og frivilligheten samarbeider. Tre kommuner svarer «nei» på begge spørsmålene.

Blant kommunene som oppgir at kommunale etater samarbeider om å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter, svarer de fleste at samarbeidet fungerer «bra» (11 kommuner) eller «verken bra eller dårlig» (9 kommuner). Tilsvarende svarer 13 kommuner «bra» og 8 kommuner «verken bra eller dårlig» på spørsmålet om hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten fungerer. Hvis vi legger til grunn at *velfungerende samarbeid* (både på tvers av etater og mellom kommunen og frivilligheten) er en forutsetning for at arbeidet med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter skal lykkes, er ikke disse resultatene fullt ut tilfredsstillende. I en eventuell oppfølgingsundersøkelse vil det være spesielt interessant å undersøke om flere kommuner skifter fra å svare «verken bra eller dårlig», til «bra» eller «svært bra».

- **Informasjon og kommunikasjon**

Resultatene fra undersøkelsen indikerer at mange av kommunene har mye å hente på å forbedre informasjons- og kommunikasjonsarbeidet. For eksempel er bare tre kommuner enige i påstanden om at de har rutiner for å samle inn informasjon om hvorvidt barn og unge forhindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av økonomiske forhold (spørsmål 5). Resultatene viser også at mange kommuner ikke har oversikt over alle tilgjengelige fritidsaktiviteter (spørsmål 36), og under halvparten av kommunene oppgir at de har en lett tilgjengelig og oppdatert oversikt som innbyggerne kan bruke for å finne frem til tilgjengelig aktivitetstilbud (spørsmål 37) eller støtteordninger (spørsmål 38). Det er også bare et mindretall av kommunene som oppgir at de har en egen kontaktperson som kommunalt ansatte (spørsmål 34) eller frivillige organisasjoner (35) kan kontakte dersom de er bekymret for at barn hindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av økonomiske forhold.

Rom for forbedring

På spørsmålet «alt i alt, hvordan vurderer du kommunens innsats med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter» svarer 16 av 30 kommuner alternativet «verken bra eller dårlig». Blant de øvrige kommunene er det én kommune som svarer «dårlig» og 13 kommuner som svarer «bra». Det er altså ingen som velger alternativene «svært bra» eller «svært dårlig». Resultatet på dette spørsmålet og flere av de andre spørsmålene i undersøkelsen (se gjennomgang ovenfor) indikerer at mange av pilotkommune vil kunne ha nytte av et verktøy som hjelper dem i arbeidet med å legge til rette for at alle barn og unge har mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Hvorvidt ALLEMED-verktøyet bidrar til å løse utfordringene kommunene står overfor på dette området (f.eks. om det bidrar til å bedre samarbeidsforholdene, støtteordningene eller informasjonsarbeidet), kan undersøkes ved å gjenta denne undersøkelsen på et senere tidspunkt.

Evaluering av ALLEMED – et verktøy for å inkludere alle barn og unge i fritidsaktiviteter

ALLEMED er et dialogverktøy, som er utviklet av NDFU, for å hjelpe frivillige organisasjoner og kommuner i arbeidet med å inkludere alle barn og unge i fritidsaktiviteter. I løpet av høsten 2018 og våren 2019 har ALLEMED-verktøyet blitt introdusert i 40 pilotkommuner fordelt over hele landet. Dette notatet dokumenterer hvordan pilotkommunene arbeidet med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktivitet før ALLEMED-verktøyet ble introdusert, og hvordan deltakerne på dugnadene opplever at ALLEMED-verktøyet fungerer. Resultatene fra undersøkelsen indikerer at ALLEMED-verktøyet kan være nyttig for kommunenes arbeid med å legge til rette for at alle barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter, men det gjenstår fortsatt å se om det faktisk bidrar til å skape reelle endringer som til syvende og sist resulterer i at færre barn og unge hindres fra å delta i fritidsaktiviteter som følge av økonomiske forhold.

Borggata 2B
Postboks 2947 Tøyen
N-0608 Oslo
www.fafo.no

Fafo-notat 2019:08
ISSN 0804-5135
Bestillingsnr. 10298